
**TARTU ÜLIKOOLI
MUUSEUM**

AASTAARUANNE

2017

SISUKORD

1	SISSEJUHATUS	4
2	MUUSEUM ARVUDES	6
2.1	Personal	6
2.2	Põhifond	6
2.3	Eelarve (allikas TÜ rahandusosakond).....	6
2.4	Külastajad	6
3	MUUSEUMIKÜLASTUSTE STATISTIKA.....	6
4	OMATULU.....	10
5	EKSPOSITSIOON JA NÄITUSED.....	12
5.1	Aastanäitus, sh satelliitnäitused	12
5.2	Näituseprojektid	12
5.3	Püsiekspositsiooni uuendused.....	13
6	HARIDUSTEGEVUS.....	14
6.1	Haridustegevuse statistika.....	15
6.2	Haridusprogrammid	16
6.2.1	Haridusprogrammide ülevaade	16
6.2.2	Aktiivõppeprogrammid	17
6.2.3	Koostööprojektid.....	17
6.2.4	Ekskursioonid	18
6.2.5	Eriprogrammid	19
6.2.5.1	Lastelaagrid	19
6.2.5.2	Sünnipäevad.....	19
6.2.5.3	Lasteklubi Reegulus.....	19
6.3	Andragoogika (regulaarsed sariüritused)	19
6.4	Arendustöö	20
6.5	Hull Teadlane.....	21
6.5.1	HT teaduskonverents	21
6.5.2	HT tegutsemine väljaspool muuseumi.....	21
7	ÜRITUSED JA PROGRAMMID.....	23
7.1	Suurüritused	23
7.2	Sariüritused.....	23
7.3	Koostööüritused	24
8	TEADUSTÖÖ	25
8.1	Konverentsid	25

8.1.1	Korraldamine	25
8.1.2	Kaaskorraldamine.....	25
8.1.3	Muuseumitöötajate ettekanded konverentsidel	26
8.2.	Publikatsioonid (ETISE kategooriate järgi)	27
8.3.	Teadusprojektid	30
9	HOIU- JA KOGUMISTÖÖ	31
9.1	Kogude ülevaade ja juurdekasv	31
9.2.	Hoiustamistingimused	33
9.3.	Kogude kasutamine	33
9.4.	Kultuurivara	34
9.5.	Projektid.....	34
10.	ÕPPETÖÖ, PRAKTIKAD JA JUHENDAMISED	35
10.1	Õppetöö läbiviimine	35
10.2	Praktikantide ja vabatahtlike juhendamine.....	36
10.3	Kraaditööde juhendamine	36
11	PERSONALI ARENG	37
11.1	Personaalia	37
11.2	Kraadiõpe	37
11.3	Koolitused.....	37
11.4	Kuulumine erialaseltsidesse ja organisatoorne töö	37
11.5	Tunnustus	39
12	ARENDUS-, HALDUS- JA MAJANDUSTEGEVUS	39
13	TARTU ÜLIKOOLI MUUSEUMI TURUNDUS JA KOMMUNIKATSIOON	40
13.1	Olulisemad muudatused kommunikatsioonitegevustes	41
13.2	Tartu Ülikooli muuseumi meediakajastus aastal 2017	41
13.3	Tartu Ülikooli muuseumi sisekommunikatsioon aastal 2017	43

1 SISSEJUHATUS

Tartu Ülikooli muuseumi aasta on olnud üldjoontes edukas. Väga edukas on olnud see mõningate projektide näol, samuti rahataotluste ja omatulu osas – tegemist on muuseumis **suurima omatuluga** läbi aegade. Omatulu on 390 343 eurot (nii piletid, rent, programmid kui projektid), mis teeb 35,6 % muuseumi kogeelarvest. Üldised külastuste numbrid on kas stabiilsed või langenud.

Lühendid:

TÜM – Tartu Ülikooli muuseum

KM – kunstimuuseum

TK – toomkirik

TT - tähetorn

Alljärgnevalt toon välja TÜM olulisemad saavutused 2017. aastal:

Näitused, haridustegevus ja üritused

Näitustest tuleks kindlasti esile tuua **muumiakambri kunstimuuseumis**, mis vaatamata oma väiksusele on toonud muuseumisse palju uut publikut, laiendanud muuseumi tegevusi ning toonud ka nominatsiooni Eesti muuseumiauhindade püsinäituse kategoorias.

Teisena võiks esile tuua näituse toomkirikus, varakambris - „**Toomkiriku hiilgus**“ -, mis eksponeerib toomkiriku materiaalsel ajalugu.

2018. aastal lõpetatakse **uuendused tähetorni ekspositsioonis**, mis peaksid tähetorni keskkonda muutma atraktiivsemaks ning põnevamaks. Samuti toimuvad ettevalmistused Rahvusülikool 100 programmi raames. Muuseumi esimene projekt Rahvusülikool 100 raames valmis juba detsembris 2017 – **rändnäitus „Pane vaim valmis! Tartu Ülikooli sada nägu“**.

Muuseumi kolmes majas on tänu Integratsiooni Sihtasutuse toele olemas nüüd ka kaasaegsed audio- ja videogiidid.

Väga edukas on TÜM olnud muuseumihariduse valdkonnas. Kõige enam on haridusprogramme ja ekskursioone on toimunud kunstimuuseumis. Kindlasti tuleks mainida, et TÜM osaleb **aktiivõppeprogrammide riigihankes** Tartu koolidele nii humanitaar-, täppis- kui loodusteaduste valdkonnas. Maikuu toimus **Hullu Teadlase III teaduskonverents „Olen tragi, sordin prügi“**, mis on muutunud järjest mahukamaks, hõlmates koole üle Eesti. Hullu Teadlase II teaduskonverents „Muld kui kuld“ pälvis 2016. aasta Eesti Muuseumide aastaauhindade konkursil laureaadi tiitli. Tähetorni aktiivse haridustegevuse kõrval tuleks esile tõsta osalemine Garage48 muuseumihakil, kus saavutati esikoht ning ÕpiVeski õppevahendite konkursi, kus samuti saadi toetus.

Suureks õnnestumiseks saab pidada jätkuvat **koostööd teatriga „Vanemuine“**. Algupärandid, mille teemaks on Tartu Ülikool ja Tartu kultuuriheerosed, on väga tänuväärne algatus, mis sündis tänu TÜM-i ja teater Vanemuine koostööle. Ka 2017. aastal etendati tähetorni aias Vanemuise teatri suvelavastust „Julie ja tähed“, mille autoriks on Loone Ots ning lavastajaks Margus Kasterpalu. Näidend on kirjutatud spetsiaalselt tähetorni keskkonda ning tegelasteks tähetorniga seotud ajaloolised isikud.

2017. aasta maikuu esietendus teater Vanemuine ja TÜM koostöös vana anatoomikumi rotundis monotükk „Vaim masinas. G. F. Parrot“, mis oli pühendatud Parroti 250. juubelile. Etenduse kirjutas Meelis Friedenthal, lavastas Tiit Palu.

2017. aastal toimus ka toomkiriku varemetes Vanemuise suvetükk „Roosi nimi“, kus samuti tehti TÜM-iga koostööd ning juba traditsiooniliselt oli võimalik enne etendust kuulda ka selle paiga ajaloost.

Teadus ja kogudealane tegevus

Ülikooli muuseumi kui **Eesti kultuuriloolise rahvuskollektsiooni osa** finantseeriti HTM kaudu, mis võimaldas jätkata kollektsioonide sisestamist andmebaasidesse (Ester, DSpace, MuIS), kogude uurimist ja digiteerimist. Eesti muuseumide Infosüsteemi (MuIS) on sisestatud 65 613 museaali andmed.

Rõõmuga peab tõdema, et TÜMi töötajad suudavad teha nii tõsist teadustööd kui heal tasemel populaarteaduslikke artikleid. TÜM on võimeline läbi viima (ja/või juhtima) ka teaduslikult tõsiseltvõetavaid interdistsiplinaarseid uuringuid. Koos TÜ *humaniora* valdkonnaga evalveeriti ka muuseumi teadustööd, mis sai positiivse hinnangu.

Kõrgetasemelised **interdistsiplinaarsed uurimisgrupid** töötasid kahes valdkonnas: **G. Fr. Parroti portree uuringud** (projekti juht Ingrid Sakh) ning **Vana-Egiptuse muumiate uuringud** (projekti juht Jaanika Anderson). Esimene sai Eesti muuseumide aastaauhinna konkursil 2017. aastal nominatsiooni konserveerimistöö valdkonnas ning teine võitis kogude arendamise kategoorias peapremia.

Välja anti üks publikatsioon: **kogumik Tartu Ülikooli ajaloo küsimusi XLV** alapealkirjaga „Muutuste sajand Eesti meditsiinis“. Kogumik sai esmakordselt TÜ kirjastamistoetust.

28. Balti teadusajaloo **konverents „Vene impeeriumi äärel: Tartu saksa ülikool ja tema esimene rektor Georg Friedrich Parrot“** 18.-20. mai 2017 Tartus võitis 2017. aastal Eesti muuseumiauhinna teadusürituste kategoorias (muuseumipoolsed projektijuhid Kaija-Liisa Koovit, Lea Leppik).

Johann Wihlem Krause uurimisprojekt J. Maiste juhtimisel esitati Tartu linna poolt Eesti riiklikule kultuuripreemiale (meeskonnas Mariann Raisma).

Tartu tähetorni juhataja Janet Laidla kaitses 7. novembril doktoritöö „Ajaloikirjutust mõjutanud tegurid varauusaegsel Eesti-, Liivi- ja Kuramaal“ (*Factors influencing early modern historiography in Estland, Livland and Courland*).

Oleme esindatud **rahvusvahelistes võrgustikes**. Jätkuvalt käisid töötajad tutvumas kolleegide tööga. UMACi konverentsi külastusi toetas nt ICOM Eesti Rahvuskomitee ja Tartu Ülikooli partnervahetus, Erasmus+. On hoitud sidet ka teiste rahvusvaheliste erialaorganisatsioonidega, nt Janet Laidla on SICi juhatuse liige. Muuseumis tegutses 2017. aastal **35 vabatahtlikku ja praktikanti**.

Aasta kolleegipremia – Aasta Tullio – pälvis **Anne Arus**.

Eduka koostöö eest soovime tänada meie **koostööpartnereid**. TÜ muuseum sai lisaks Tartu Ülikoolile toetust Tartu Linnavalitsuselt, Kultuuriministeeriumilt, Eesti Kultuurkapitalilt, Integratsiooni Sihtasutuselt, Tartu Kultuurkapitalilt, Hasartmängumaksu Nõukogult, SA-lt Archimedes, SA-lt Eesti Teadusagentuur, Haridus- ja Teadusministeeriumilt, Keskkonnainvesteeringute Keskuselt, Muinsuskaitseametilt jt. Edukaimad projektikirjutajad olid Janet Laidla, Jaanika Anderson ja Mairo Rääsk.

Vaatamata suurenenud omatulule oli muuseumi eelarve seis 2017. aastal jätkuvalt pingeline. Seega oli ja on jätkuvalt muuseumi suurimaks väljakutseks vahendite leidmine erinevate arendustööde tarbeks. Suurimateks väljakutseteks lisaks soovile arendada ja kaasajastada muuseumi avalikkusele suunatud tegevusi on osade muuseumihoonete (eelkõige toomkirik ja astronoomi maja) ning hoidlate (Lossi 25, Lossi 3, Munga 4) olukorra parandamine.

2 MUUSEUM ARVUDES

2.1 Personal

31. detsembri 2017 seisuga töötas muuseumis 38 inimest (täidetud ametikohti 26,7).

2.2 Põhifondi suurus

31. detsembri 2017 seisuga on muuseumi kogudes 111 114 museaali.

2.3 Eelarve (allikas TÜ rahandusosakond)

Tulud kokku: 1 096 305

Üldfondist: 688 319

Teadus- ja arendustegevus: 190 184

Õppetegevus: 17 643

Renditulu, piletite ja suveniiride müük: 200 159

Kulud kokku: 1 092 475

Tööjõukulud: 523 643

Ruumide kulu: 285 324

Kantselei- ja majanduskulu: 162 777

Muud kulud: 81 341

Investeeringud põhivarasse: 14 400

Kesksete kulude katmise eraldis: 24 988

2.4 Külastajad

2017. aastal teenindas muuseum 80 163 kasutajat.

3 MUUSEUMIKÜLASTUSTE STATISTIKA

Külastatavus

2017. aastal tuleb tõdeda külastatavuse stabiilsust või langust kõigis Tartu Ülikooli muuseumi majades. Toomkiriku muuseumialasse toimus 32 277 külastust (sh kõik Vanemuise etendused), tornidesse 7544 külastust. Ülikooli kunstimuuseumi külastuste arv oli 12 271, aula puhul 4128 ja kartseri puhul 4573. Tähetorni külastas 13 879 inimest.

Lisaks oli harukordse võimalusena suvel 5.07.-3.09.2017 külastajatele avatud ka **vana anatoomikum seoses näitusega „Maali lahkamine. G.F. Parroti portree“**. Näitust külastas 470 inimest. Lisaks toimusid vanas anatoomikumis muuseumi eestvedamisel ka ekskursioonid enne Vanemuise etendust „Vaim masinas“ ja nendel osales 800 inimest.

Toomkirikus on gruppide hulk vähenenud peaaegu 1000 inimese võrra, samas välismaalasi on peaaegu 1000 inimest rohkem. Üritustega on inimesi juurde tulnud üle 2000 inimese.

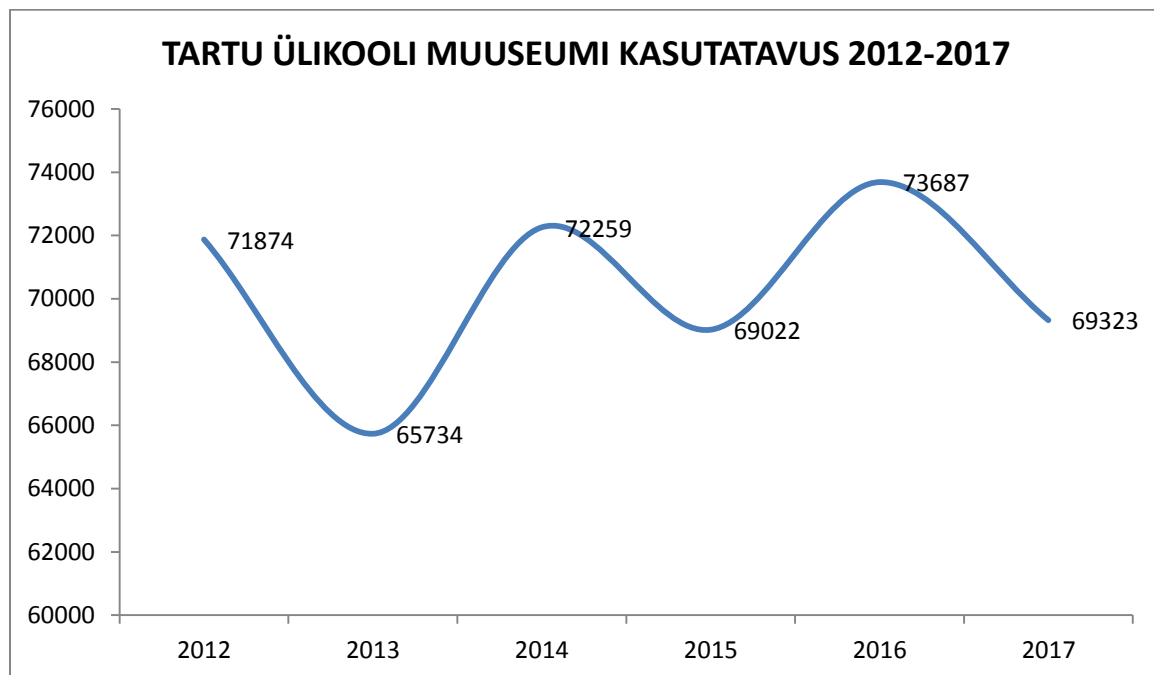
Toomkiriku tornide külastatavus on võrreldes 2016. aastaga vähenenud umbes 2000 inimese võrra. Umbes 50% vähem käis grappe (nende hulk oli väike ka 2016. aastal), samuti vähenes külastatavus ürituste ajal u 1000 külastuse võrra. Turistidest külastasid toomkirikut enim venelased (1114), soomlased (915), lätlased (567) ja sakslased (562).

Toomkiriku puhul moodustab ¼ külastustest ruumirent (valge saal). Üle ¼ külastajatest moodustavad välituristid; samas grupikülastuste hulk on väike, vaid 11%.

2017. aastal külastati **kunstimuuseumit, aulat ja kartserit** 21 427 korda, mis on u 900 külastust vähem kui 2016. aastal. Samas tuleb märkida, et külastuste arv on vähenenud aulas ja kartseris ning kasvanud kunstimuuseumis osas u 1500 külastuse võrra võrreldes 2016. aastaga. Aula ja kartseri külastuste langus võib viidata sellele, et ekskursioonigrupid on väiksemad, sest ekskursioonide arv ei ole vähenenud (vrld 2017. aastal 190 ekskursiooni ja 2016. aastal 179 ekskursiooni). Muuseumikülastuste number on osalt kasvanud tänu suurenenud perekülastustele, kes erinevalt turistidest piirduvad üksnes muuseumi külastamisega ja soovi minna aulasse ning kartserisse. Kunstimuuseumis moodustab üle ½ külastustest ekskursioonid ja programmid; üksikülastuste maht on 30%.

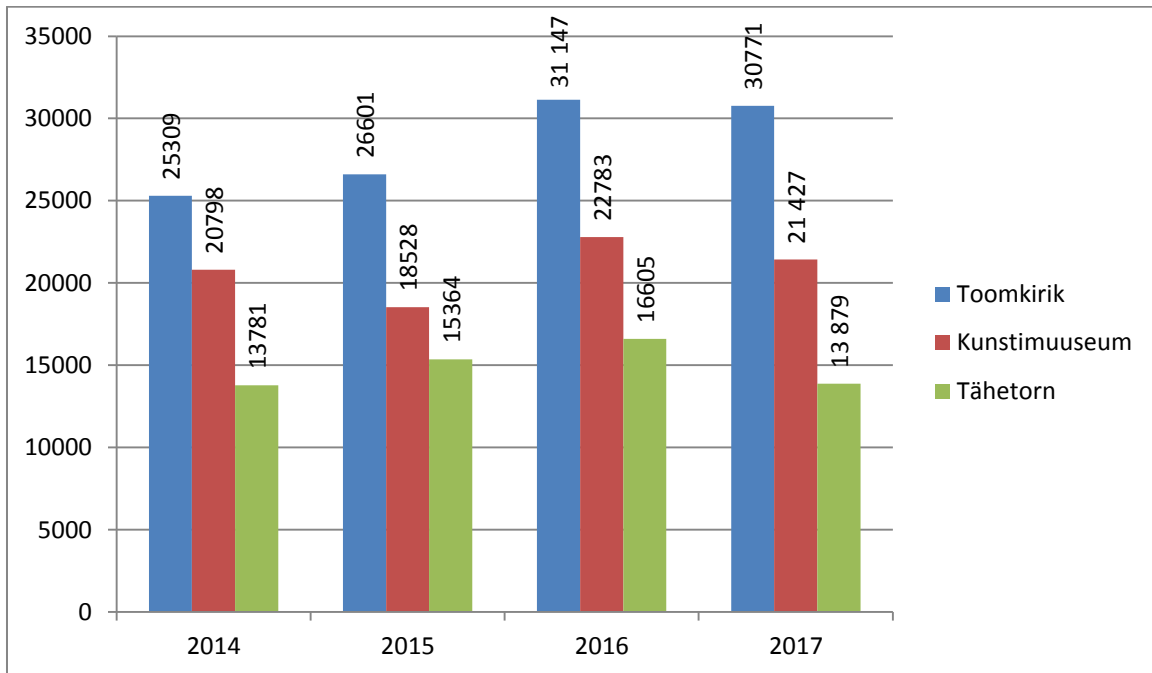
Võrreldes eelnevate aastatega on **tähetorni** külastatavus langenud. Eelmisel kahel aastal toimusid tähetornis 4 kuul toomkiriku sündmused, mis nõ tõstsid kunstlikult tähetorni külastatavust, ent langus on jõudnud tagasi 2013. aasta tasemele. Vaadates erinevaid külastajagruppe on tõsine langus kõikide gruppide puhul, v.a. turistide arv. Kõige enam on langenud tasuta külastajate hulk. Tähetornis on külastused jaotunud võrdselt: 1/3 grupid (haridusprogrammid), 1/3 üritused ja 1/3 üksikülastajad, kusjuures üsna võrdselt on välituristide ja eesti üksikülastajate numbrid.

Kokku teenindas muuseum üle 80 000 kasutaja. See number sisaldab kõikide kolme maja külastusi (57 939), vana anatoomikumi külastusi (1270), väljaspool TÜM maju läbi viidud Hullu Teadlase üritusi peamiselt koolides (1976), teaduslinna külalisi (6000), rendiüritusi (8138) ning Vanemuise etenduste külastajaid toomkiriku varemtes (4840).

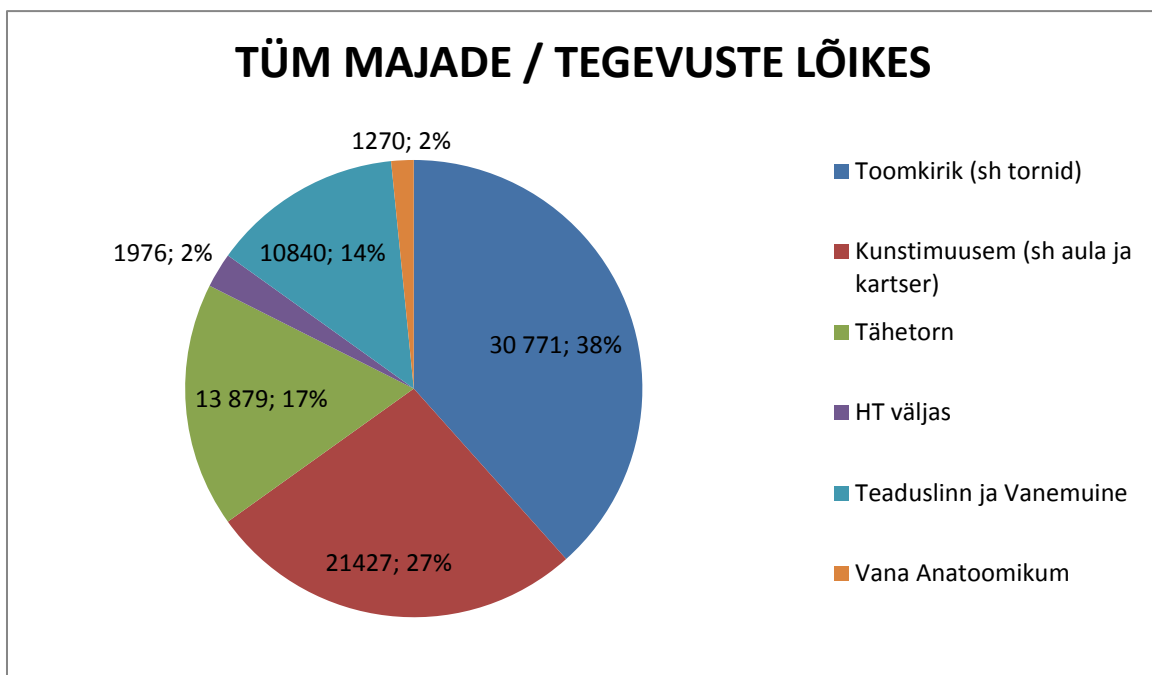
Tabel kajastab kuni 2014. aastani TÜ ajaloo muuseumi, kunstimuuseumi ja loodusemuuseumi külastusstatistikat (v.a. teaduslinn). Alates 2014 kajastub tabelis ainult Tartu Ülikooli muuseumi külastuste number (v.a. Vanemuise etendused varemtes ja teaduslinn).

Külastuste võrdlus 2014–2017

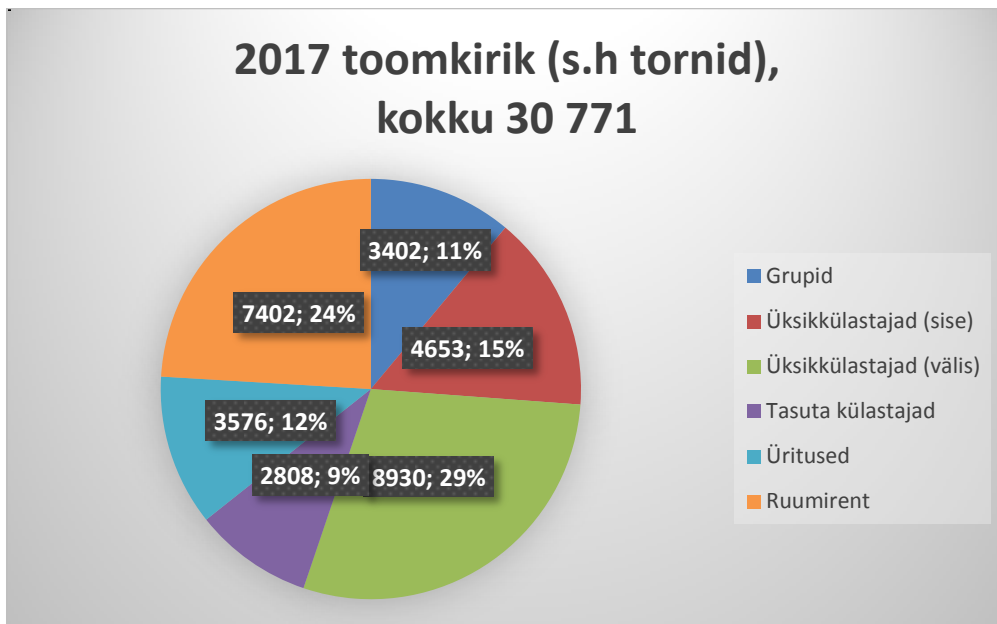
Tabel ei sisalda Teaduslinna (6000) ega Vanemuise etenduse (4840) külastusi.

Tabel ei sisalda väljaspool TÜM maju läbi viidud HT üritusi (kokku 1976 inimest).

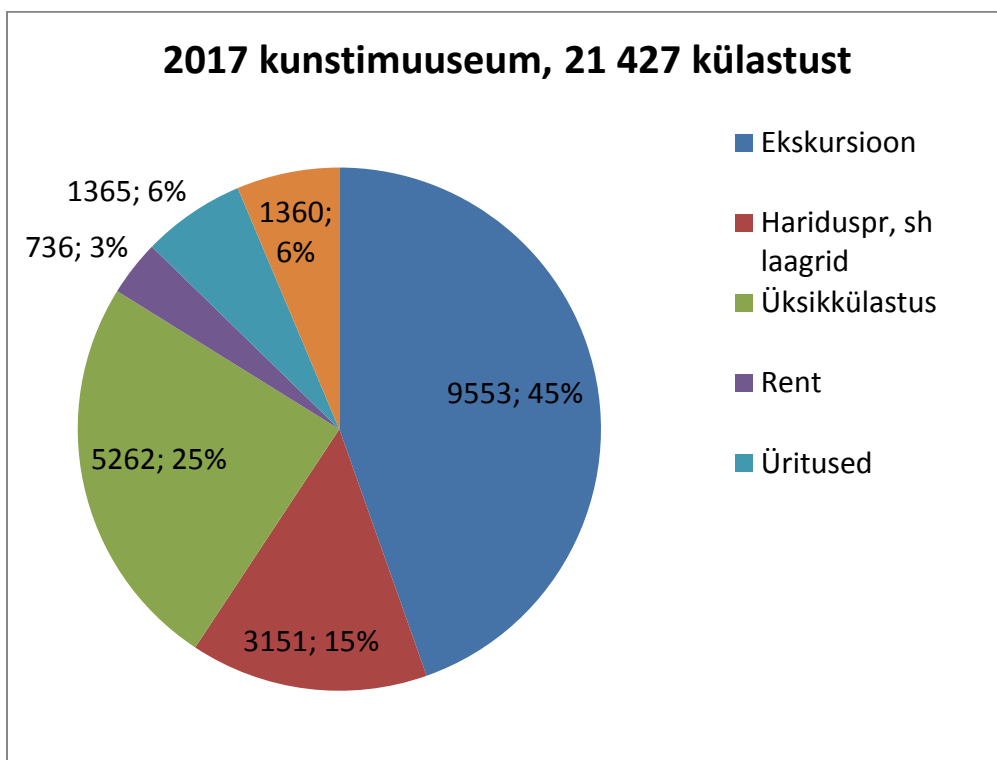

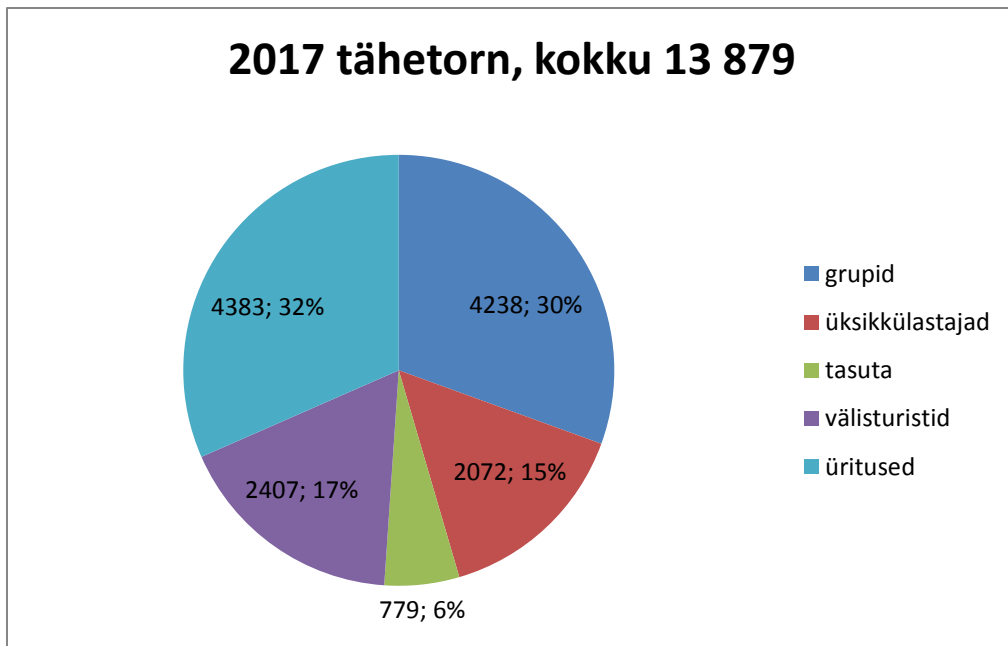

MUUSEUMIKÜLASTUSTE STATISTIKA MUUSEUMIMAJADE KAUPA

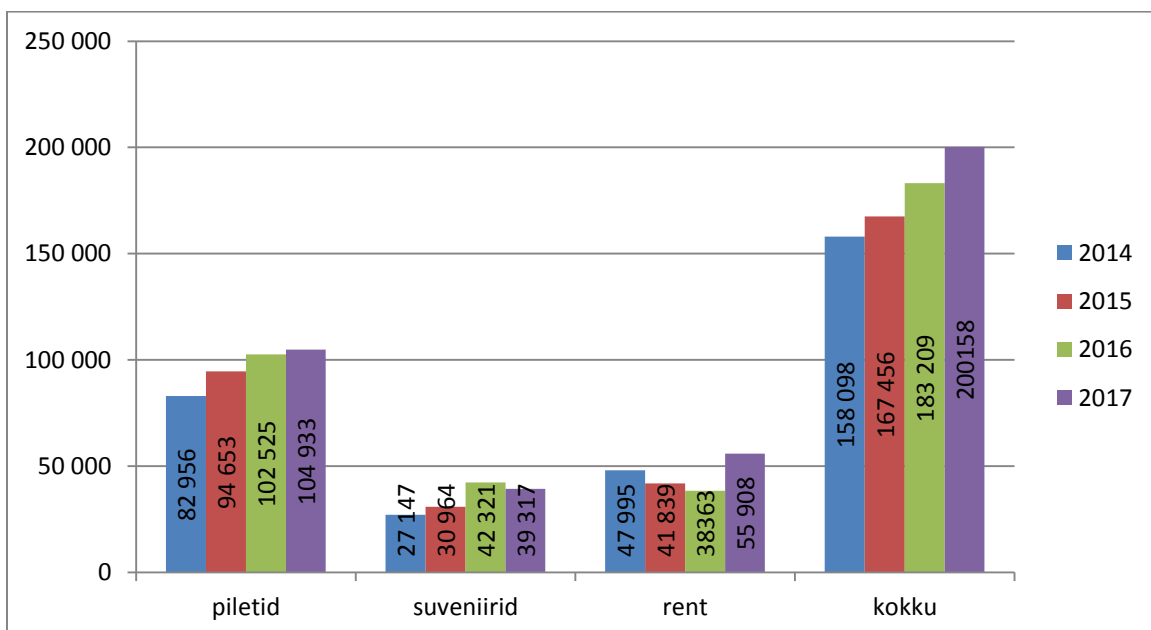
*Ei ole arvestatud Teaduslinna kasutajaid (6000) ega Vanemuise etendusi (4840)

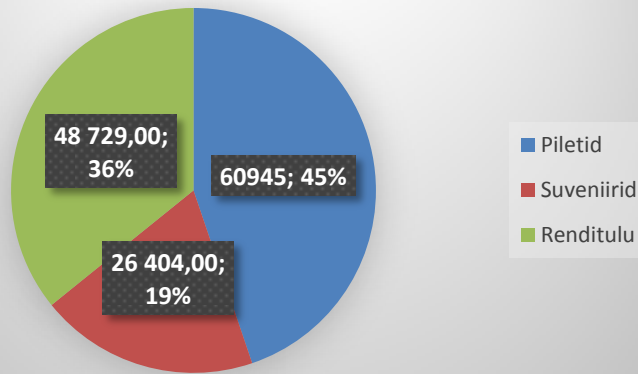
4 OMATULU

Tartu Ülikooli muuseumi omatulu: piletid, suveniirid ja renditulu 2014-2017

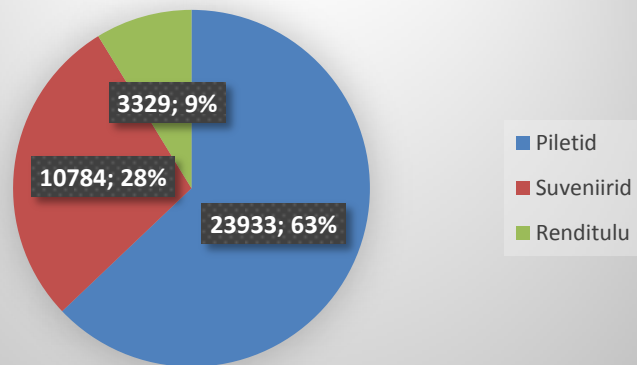

Omatulu majade kaupa

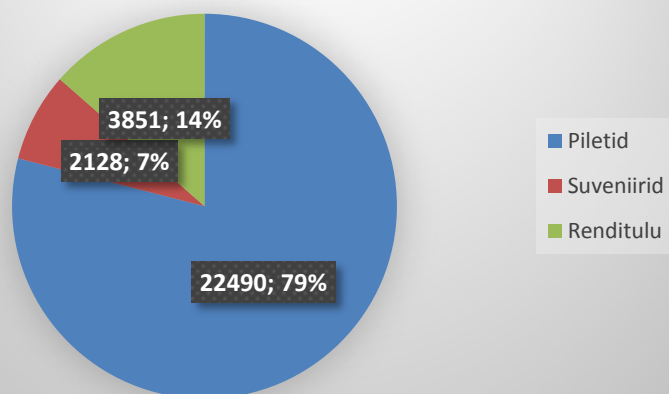
toomkirik

kunstimuuseum

tähetorn

5 EKSPOSITSIOON JA NÄITUSED

5.1 Aastanäitus

„Maailma mõõtmine“

TK

2016. aastal avatud aastanäitus „Maailma mõõtmine“, oli avatud ka 2017. aastal (1.05.2016-25.02.2018), lisaks satelliit näitused tähetornis ja kunstimuuseumis.

Näitus käsleb endas 6 maailmaränduri ekspeditsioonid, nende eelarvamused ja hirmud, võidud ja kaotused.

Projektijuht-kuraator Mairo Rääsk, kuraatorid Terje Lõbu, Karoliina Kalda, Paula Pöder.

KM

Jaanuar- mai 2017 näitus **Teekond Hommikumaale** (kuraatorid Kristiina Tiideberg, Jaanika Anderson, kujundaja Silver Vahtre) eksponeeritud TÜ kunstimuuseumis.

27.05-01.10.2017 deponeeritud Kadrioru kunstimuuseumisse (K. Tiideberg)

23.10.2017-31.01.2018 deponeeritud Narva muuseumisse (K. Tiideberg)

Esitatud Rahvusrhiivi konkursile ettepanek näituse osaliseks eksponeerimiseks 2018. aastal Nooras

„Toomkiriku hiilgus“

12.04.2017- 30.10.2018 aastanäitus „Toomkiriku hiilgus“ varakambris, toomkirikus.

Kuraator Kerttu Palginõmm.

Meeskond: Martin Malve, Riina Rammo, Madis Maasing, Kristiina Tambets, Lehti Saag, Kaur Altoa, Krista Anderson, Tiina Vint, Mairo Rääsk, Martin Eelma, Tanel Nõmmik (näituse meister), Henry Narits (videod).

5.2 Näituseprojektid

TK

9.06.2017 avati Hendrik Kaljujärve heliinstallatsioon toomkiriku tornides. Avati Kirikute öö raames ning töötab igapäevaselt.

20.06-20.11.2017 „Kroonituur 25“ raames Karl Ernst von Baeri vahakuju (Eesti Panga muuseum), tekstistend K.E. v Baeri elust ning külastusmäng Morgensterni saalis. Muuseumipoolne korraldaja: Terje Lõbu.

30.11.2017 „Pane vaim valmis! Tartu Ülikooli sada nägu“. Fotograaf: Birgit Püve; idee autor: Mariann Raisma; projektijuhid: Karoliina Kalda, Mariann Raisma, Mairo Rääsk; kujundaja: Maarja Roosi; keeleteimetaja: Anu Lepp; tõlkija: Juta Ristsoo; trükk: OÜ Digifoto; meeskond: Maris Tuuling, Virge Lell; näituse meistrid: Tanel Nõmmik, Indrek Tali
TÜ peahoones ja TÜ muuseumi valges saalis ning seejärel teistes ülikooli hoonetes.

Näitused TK liftivõrel

18.04-18.05 TÜ Aasia keskuse Hiina teemaline fotonäitus „Siiditee tänapäeval“

01.06-14.07; 01.08-25.09.2017 „Ingerimaa pühapaigad. A. D. 2016“. Fotode ja näituse idee autor Maie Ojamaa

15.-31.07.2017 näitus Euroopa kultuuripärandi märgise kandjatest. Näituse koostas Euroopa Komisjoni hariduse, noorte, spordi ja kultuuri peadirektooraat.

Tulnukas

Alates 29. september „Kivid inimese seest“.

Meeskond: Leili Kriis, Virge Lell, Maris Tuuling, Tiina Vint

KM

ARHEOLOOGIA: märts-juuni 2017 näitus **Rooma aare ja Eesti** (kuraator Mauri Kiudsoo, projektijuht Jaanika Anderson, kujundaja Maarja Roosi, eksponaadid Tallinna Ülikooli arheoloogiakogust)

Juuli-oktoober 2017 näitus deponeeritud Narva muuseumisse (J. Anderson)

Sept 2017 näitus Narva muuseumide festivali kavas (J. Anderson)

KURITÖÖ ja KARISTUS: **Kartseri näituse** 2018 planeerimine (K. Tiideberg, K. Ird)

07.-28.06 Fotonäitus **Keha. Objekt. Maastik** (kunstnik Kristjan Mõru, Tartu Kõrgem kunstikool) (M. Väinsar)

Juuni-september **Rektorite portreede** näitus (projektijuht K. Asmer, eksponeerimine K. Tiideberg, M. Väinsar)

27.10-juuni 2018 Näitus **Narva metseenid. Lavretsovide kunstikogu** (projektijuht-kuraator K. Tiideberg)

Näitus **Ülikooli kunstikogu šedöövrid** (tööpealkiri) – koostööprojekt Kadrioru Kunstimuuseumiga 2019. aastal Rahvusülikool 100 aastapäevaks, ettevalmistamine (kuraatorid I. Sahl, T.-M. Kreem (EKM))

TT

Ajutine näitus „Tule taevas appi!“

27.04.2017-30.09.2017

Kuraatorid: Marilyn Mägi, Janet Laidla, Kadri Tinn

Kunstnik: Kätlin Nurm

Näituse programm:

4.04.2017 Tartu tähetorni astronoomialoeng. Martin Vällik "Lame Maa ja muud arusaamatused"

2.05.2017 Tartu tähetorni astronoomialoeng. Väino Poikalainen "Eesti Muinastadeselts"

30.05.2017 Tartu tähetorni astronoomialoeng. Tõnu Viik "Johann Heinrich Mädler ja kalendrireform".

TÜM näitused mujal

13.04-17.09.2017 „PEA ASI: maailm õlgadel“ Pauls Stradinsi meditsiiniajaloo muuseumis (Riia, Läti)

juuli-september 2017 Näitus vanas anatoomikumis **Maali lahkamine. Georg Friedrich Parroti portree.**

Kuraator I. Sahl, kujundaja M. Liplap

Meeskonnas: A. Arus, M. Väinsar

Koolinäitus „Päikesevarjutuse lummuses“

Näituse „Päikesevarjutuse lummuses“ põhjal valminud rändnäitus rändas aastal 2017 läbi järgmiste koolide: Surju Põhikool, Jõõpre Kool, Parksepa Kool, Tootsi Lasteaed-Algkool, Konguta Kool, Haljala Gümnaasium ja Meremäe kool.

30.11.2017 RÜ 100 rändnäitus „Pane vaim valmis! Tartu Ülikooli sada nägu“.

TÜ peahoones ja TÜ muuseumi valges saalis ning seejärel teistes ülikooli hoonetes 2017-19.

November-detsember 2017 **COIMBRA veebinäituse** jaoks materjali koondamine TÜ raamatukogust, muuseumist ja loodusmuuseumist (koordinaator J. Anderson)

5.3. Püsiekspositsiooni uuendused**Audio- ja videogiidid TUM kolmes majas.**

Püsiekspositsiooni **audio- ja videogiidide** sisu loomine ja tarkvaraarendus

Videogiidid:

Projektijuht: Mairo Rääsk

Tekstid: Paula Pöder (TK), Kerttu Palginõmm (TK), K.Tiideberg, K. Ird, J. Anderson (KM), Lea Leppik (TT). Tehniline lahendus ja kasutajaliides: OÜ ZED, Andres Viikmaa, Risto Spriit

Tekstide sisselugemine: Siim Angerpikk, Alec Swan, Oksana Palikova

Keeletoimetaja: Kerttu Kongas

Heli: TÜ stuudio ja Alar Suija

KM

08.02.2017 **Muumiakambri** avamine

Kuraator J. Anderson

kujundaja M. Kurismaa

töögrupid J. Laidla, I. Sakh, K. Tiideberg, K. Valk

seinamaalingud K. Ribelus, P. Vilgota

mudelid A. Arus, E. Eplik

mööbel Wako Värkstuba

tarkvaraarendus OÜ ZED

Püsiekspositsiooni ekraanide (3) sisu loomine ja tarkvaraarendus

Meeskond: I. Sakh, K. Valk, K. Tiideberg, J. Anderson, K. Ird, OÜ ZED

TT

Ekspositsiooni uuendused: idasaal, kelder, trepikoridor, rõdu ja planetaarium teostati 2017; kellatuba ja läänesaal 2018. aastal. Fuajee on taas projekteerimisfaasis.

Sisekujundusprojekt: LBS, projektijuht ja kuraator: J. Laida.

TK

05.07.2017 „Mõistatuslik elekter“ Tartu Ülikooli muuseumi 7. Korrusel.

Projektijuht Mairo Rääsk

tekstid: Henn Voolaid, Risto Sarv, Mairo Rääsk

kunstnik-kujundaja: Evelin Urm

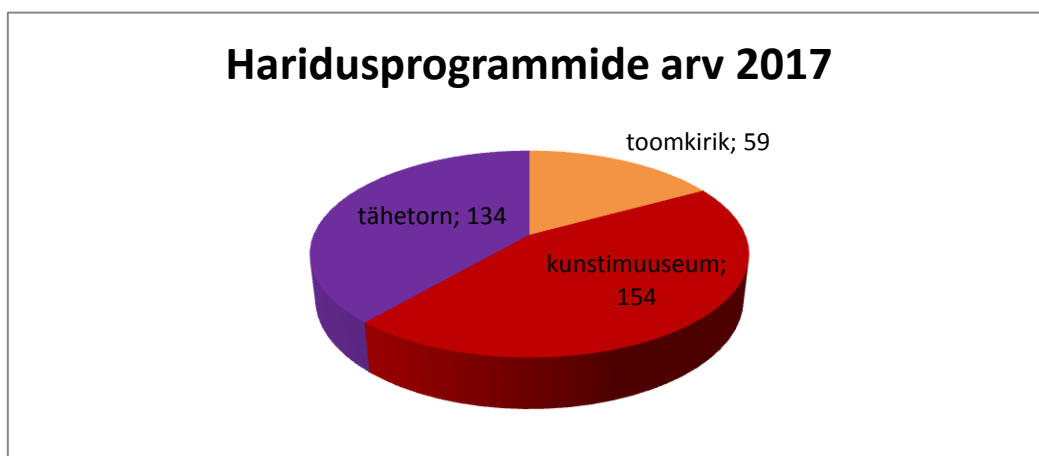
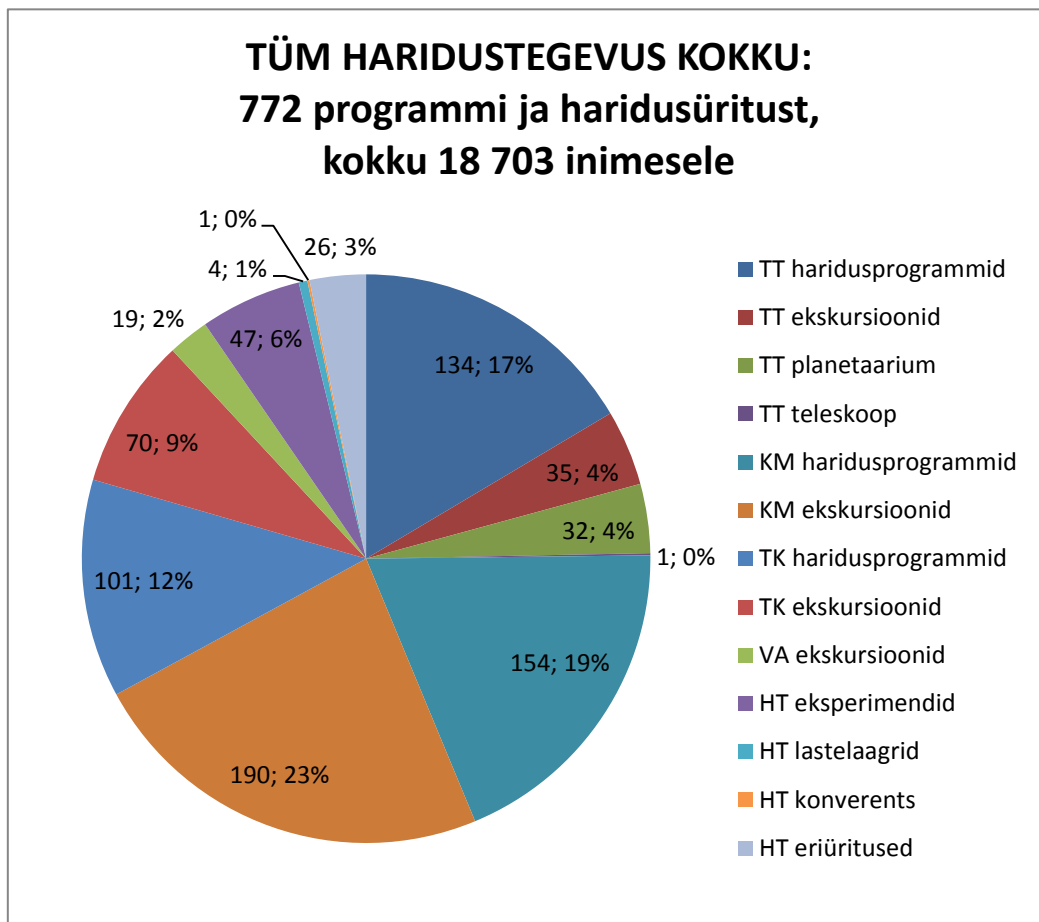
meeskond: Virge Lell, Maris Tuuling, Maria Väinsar

interaktiivsed eksponaadid: OÜ BlueFalcon

tehniline teostus: Wako Värkstuba ja Tanel Nõmmik.

6 HARIDUSTEGEVUS

6.1 Haridustegevuse statistika

2017. aastal viidi erinevates Tartu Ülikooli muuseumi majades läbi haridusprogramme järgmises mahus:

Kunstimuuseum – 154 haridusprogrammi ja õpituba (2978 inimest)
 tähetorn – 134 haridusprogrammi (2790 õpilast)
 toomkirik – 101 haridusprogrammi (2210 õpilast)

6.2 Haridusprogrammid

6.2.1 Haridusprogrammide ülevaade

Haridustegevus

2017. aastal organiseerisime ümber haridusvaldkonnas järgmised tegevused:

- korrastasime muuseumimajade kodulehekülgedel haridusprogramme muudatava info, koondasime mõned programmid ning võtsime maha need, mida aasta jooksul ei olnud kordagi tellitud
- muutsime haridusprogramme puudutava info edastamise viisi oma lehekülgedel
- tegime reegliks saata igal aastal välja kaks elektroonilist TUM haridustegevust puudutavat infokirja: jaanuari lõpus ja augusti lõpus
- tootsime TUM haridusprogrammide voldiku 2017/2018 õppeaasta kohta
- ühtlustasime haridusprogrammide hinnad
- leppisime kokku koolivaheaegade tegevuste planeerimise süsteemi: aasta esimese vaheaja sisustab tähetorn temaatilise huvipäevaga; aasta teisel vaheajal toimub toomkiriku eestvedamisel Hullu Teadlase kevadlaager, vastavalt teemadele panustavad tähetorn ja kunstimuuseum; aasta kolmanda vaheaja (suvi) täidavad Hullu Teadlase pikad laagrid toomkiriku eestvedamisel, tähetorni ja kunstimuuseumi abil; aasta neljandal vaheajal toimub toomkiriku eestvedamisel Hullu Teadlase sügislaager, vastavalt teemadele panustavad tähetorn ja kunstimuuseum; aasta viienda vaheaja sisustab kunstimuuseum.

KM

Populaarseimad programmid olid vanakreeka kultuuri programmid erinevatele vanuseastmetele ja erinevate rõhuasetustega (49 tk), muumiakambri saladused (42 tk) ja kunstilood koos gemmide meisterdamisega (12 tk) ning ajutise näituse programm Teekond Hommikumaale (6 tk).

Ajutiste näitustega töötati välja järgmised haridusprogrammid (K. Valk):

- Müstilised mündid
- Keskkond ja Vana-Egiptuse kultuur
- Teekond Hommikumaale

TT

Tartu tähetorni haridusprogrammid jagunevad kolme teemaplokki: astronoomia lasteaiale, I ja II põhikooli astmele „Meie päikesesüsteem ja tähed“; geograafia programmid II ja III põhikooli astmele „MAAteadus“ ja füüsikateemalised programmid III põhikooli astmele ja gümnaasiumile „Avasta astroFÜÜSIKA“. Programmidest on aasta jooksul arendatud Gravitatsiooni ja Maa mõõtmise programmi.

2016. aastal olid kõige populaarsemad haridusprogrammid „Vulkaanid ja maavärinad“ (telliti 31 korda, 642 osalejat) ning „Päike, Maa ja Kuu“ (telliti 27 korda, 557 osalejat).

2017. aastal viidi tähetornis kooligruppidele läbi **17 ekskursiooni (419 õpilast)**, **26 planetaariumietendust (681 õpilast)** ja **134 haridusprogrammi (2790 õpilast)**, ehk kokku **3890 õpilast**. Võrreldes eelmise aastaga on ekskursioonide arv jäänud sisuliselt samaks (huvitav trend on see, et kolm ekskursiooni 17st tuli Ahtme Gümnaasiumist). Rõõmustavalt on suurenenud

planetaariumietenduste hulk ja pisut ka haridusprogrammide hulk. Õpilaste arv, kes tegevustest osa said, oli 2016. aastal 3367, 2015. aastal 3223, 2014. aastal 3327, 2013. aastal 4244 ja 2012. aastal umbes 2800.

Kõige rohkem külastavad tähetorni põhikooligrupid ja see kehtib nii ekskursioonide, haridusprogrammide kui planetaariumietenduste puhul. Gümnaasiumite tellimuste arv on võrreldes eelmise aastaga suurenenud. Kõige enam gümnaasiumi programme tellib endiselt Poska ja Miina Härma, kellel on astronoomia erikursus.

TK

Kõige populaarsem oli programm “Meeletud meeled” (13 korda tellitud), teisel kohal “Vesi” (11 külastuskorraga) ja kolmandal „Peata mees“ (10 korraga). Kokku osales toomkirikus toimunud haridusprogrammides 2070 last.

6.2.2 Aktiivõppeprogrammid

Alates 2017/2019 õppeaastast pakub Tartu Ülikooli muuseum Tartu linnavalitsuse hanke raames aktiivõppeprogramme Tartu linna munitsipaalkoolidele nii loodus-, humanitaar- kui täppisteaduste valdkonnas.

Alates 2017 sügis

	Ürituste arv	Osalejate arv
täppisteadused	60	1124
loodusteadused	25	539
humanitaarteadused	6	114

6.2.3 Koostööprojektid

Aktiivõppe programmid Tartu koolidele

Aktiivõppe programmide riigihanke dokumentide ettevalmistamine koostöös erinevate partneritega (Ahhaa, ERM, Loodusmaja).

(M. Rääsk, J. Laidla, K. Tinn, S. Tartes, K. Valk, A. Pindis, T. Veskimäe)

Maakoolist ülikooli

2017 jätkati projektiga **Maakoolist ülikooli** (13 programmi) programmid Jõgeva-, Viljandi- ja Tartumaa koolidele. Projekte rahastas Hasartmängumaksu Nõukogu, kes otsustas aga toetamisest loobuda, kuna tegemist on juba nõ sissetöötatud projektiga.

(projektijuht J. Anderson, haridusprogrammide läbiviijad K. Valk, K. Ird).

Laste ja noortefestival „Avatud mänguväljad. Mere lood“

TÜ muuseum osales koostööprojektis **Laste ja noortefestival „Avatud mänguväljad. Mere lood“** (projektijuht J. Tšekulajeva; muuseumipoolsed projektijuhid: K. Valk, J. Laidla, A. Pindis).

Projekti raames koostati ja trükiti TT-le 400 tasuta töölehte. Töölehe teemaks: tähetorn lastekirjanduses. Sel aastal oli huvi festivali vastu pisut suurem kui eelmisel korral.

Külastusmäng H2O

Suvel 2016 osales Tartu tähetorn Tartu- ja Jõgevamaa külastusmängus H2O, mille raames trükiti ka tööraamatud. Projekti kaudu külastas tähetorni vähemalt 100 inimest.

ETAG õppekava

Tähetorni kutsuti osalema riigihankel, mille tulemusena valmisid teadushuviringi õppekavad. TT koostas õppekava pealkirjaga „Uurime Universumi“. Õppekava saab kasutada ka Reeguluse jaoks.

ÕpiVeski

TT osales ÕpiVeski uute õppevahendite väljatöötamise konkursil. Esitati lauamäng, mille eesmärk on mänguliselt õpetada lastele tähtkujusid, eristama erinevaid taevakehasid ja saada aimu taevakehade liikumise üldpõhimõtetest. Läbirääkimised projekti rahastamise üle käivad.

Suveülikool 2017

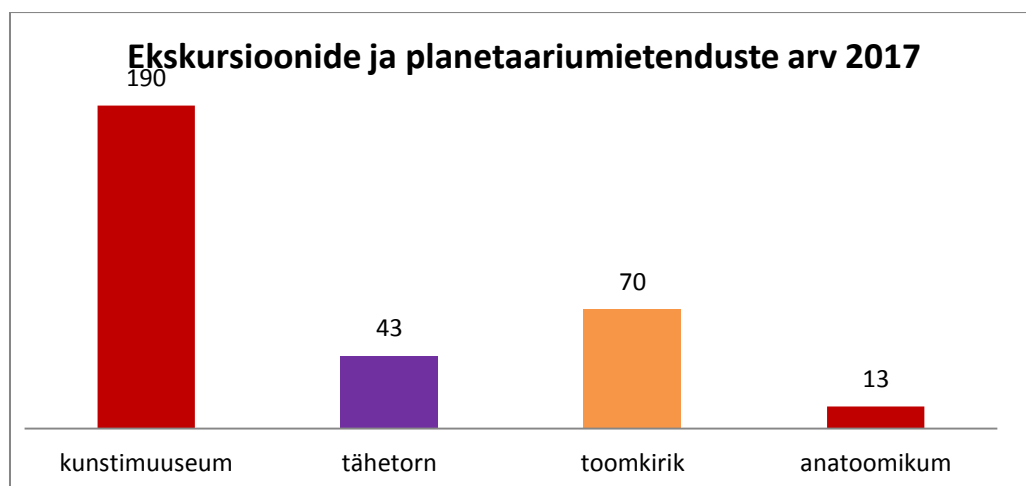
TT pakkus TÜ suveülikooli raames sel aastal välja taas amatöörastronoomia kursuse, millel oli sel aastal sama palju huvilisi kui eelnevatel aastatel. Koolitus sai positiivse tagasiside osaliseks ja seda tasub jätkata ka järgmisel aastal.

Dooria kitoon ja Tartu tulevikmood

Koostööprojekt Tartu Lillemaja noortekeskusega, rahastas Eesti Raamatukoguhoidjate ühing (projekti partner K. Valk)

Ajakirja HEA LAPS koostööüritus

6.2.4 Ekskursioonid

KM ekskursioonid (K. Ird, S. Abozenko, E. Ilja, Y. Shepel)

Viidi läbi 190 ekskursiooni, mille käigus külastas kunstimuuseumi 3649 inimest, aulat 2911 inimest ja kartserit 2993 inimest.

62 eestikeelse ekskursiooni, sh 25 ekskursiooni õpilastele

65 inglisekeelset ekskursiooni

33 saksa keelset ekskursiooni

19 soomekeelset ekskursiooni

11 venekeelset ekskursiooni

TT

Kooligruppidele viidi läbi **17 ekskursiooni (419 õpilast)** ja **26 planetaariumietendust (681 õpilast)**.

TK

Kokku **60 ekskursiooni**, lisaks Vanemuise etenduse eel tehtud ekskursioonid, kokku 10.

Vana anatoomikumi ekskursioone enne etendusi oli taaskord 10, lisaks 3 tavaekskursiooni.

6.2.5 Eriprogrammid

TÜ kunstmuuseumis toimusid perioodil juuni-august **Meisterdamiskolmapäevad** ajutise näitusega „Teekond Hommikumaale“ seotud teemadel. Meisterdamiskolmapäevad toimusid 14 korda, osales 132 last. Programmijuht ja läbiviija: Kristlyn Liier, Külli Valk.

TÜ kunstmuuseumi koolivaheajaprogrammi **Kunstiakadeemia** viidi läbi 4 korda, osales 74 last.

22. aprillil 2016 toimus **külastund Vastse-Kuuste koolis** (muumiad ja mumifitseerimine), 5.-6. kl. Läbiviija: J. Anderson.

Perioodil okt.-nov. 2016 viidi läbi K. J. Petersoni Gümnaasiumi õpilastele 6 **eriprogrammi K. J. Petersonist ja ülikoolist**. Koostaja, läbiviija: K. Ird.

Kunstmuuseumis töötati KIKi projekti raames välja **haridusprogramm „Keskkond ja kultuur“**.

Tartu tähetorni projekt **„Teleskoop tuleb külla“**, (rahastas Eesti Teadusagentuur)

6.2.5.1 Lastelaagrid

Hullu Teadlase linnalaagrid toimusid märtsis, juunis, augustis ja oktoobris. Märtsi ja oktoobri vaheaegade laagrid korraldati koostöös kolme muuseumimajaga, kus iga maja sisustas ühe laagripäeva. Juuni ja augusti laagrite peakorraldajaks oli toomkirik, teised majad osalesid programmis erinevate töötubade ja tegevuste läbiviijatena. **Kokku osales 2017. aasta laagrites 186 last.**

6.2.5.2 Sünnipäevad

Tähetornis viidi läbi **32** sünnipäevaprogrammi, kus osales **389** last.

Toomkirikus viidi läbi **74** sünnipäevaprogrammi, kus osales **925** last.

6.2.5.3 Lasteklubi Reegulus TT-s

Praegu on klubilisi 9 last, kelle peal katsetatakse erinevaid tegevusi ning talvehooajal on huvilised tihtipeale ka päeva ainukesed külastajad. Sel aastal võtsime Reegulusega osa ka rahvusvahelisest võistlusest, mille raames lapsed programmeerisid koodi, mis näitab Rahvusvahelise Kosmosejaama pardal astronautidele sõnadest ja piltidest koosneva tervitust. Meie tervitused läbisid kõik kontrolli ja pääsevad jaama pardale.

6.3 Andragoogika (regulaarsed sariüritused)

Kunstikolmapäevad (K. Tiideberg, J. Anderson):

18.01 Mare Rand. Orientaalkäsikirjad Tartu Ülikooli raamatukogus. (20 osalejat)

15.02 Kahrut Eller. Arheoloogiast Süürias. (18 osalejat)

08.11 Aleksandra Murre. Kolleksioneer ja kunstnik. Sissevaateid Narva eelmise sajandivahetuse kunstielu. (12 osalejat)

Antiigiakadeemia II. Rooma aarded ja Eesti (J. Anderson, 92 osalejat):

01.03 Mauri Kiudsoo. Rooma aarded ja Eesti.

08.03 Ester Oras. Kavastu pronkslamp. Loodusteaduslike uuringutega põneva muinasaegse looni.

15.03 Risto P. Koovit. Kõlisev raha roomlase kukrus.

21.03 Volli Kalm. Hannibali marss ajalukku.

Näituse **Maali lahkamine** publikuprogrammid (I. Sakh):

15.08 Hilkk Hiio. Maali lahkamine. Pigmentiuringutest ja muust. (15 osalejat)

28.08 Rauno Thomas Moss. Maali lahkamine. Maalitehnika saladused (jäi ära, asendatud kuraatoringkäiguga) (4 osalejat)

30.08 Ingrid Sakh. Maali lahkamine. Kuraatoriringkäik näitusel. (12 osalejat)

Jõulu-teemalised töötod 5 (37 inimest) K. Valk

Senioride eriprogramm 2 (3 inimest) K. Valk, A. Arus

Muuseumipedagoogide koolituse näidis haridusprogramm „Muumiakambri saladused“ 1 (12 in) K. Valk

Astronoomialoengud

17.01.2017 Jaan Pelt, Anna Aret, Urmas Haud, Enn Saar "Kohtumisõhtu astronoomidega."

7.02.2017 Tiit Sepp ja Richard Luhtaru "Eesti kooliastronoomid võistlustules"

21.02.2017 Janet Laidla "Salapärase Saturn"

7.03.2017 Lea Leppik "G. F. Parrot ja astronoomia"

21.03.2017 Kadri Tinn „Veenus“

4.04.2017 Martin Vällik "Lame maa ja muud arusaamatused"

18.04.2017 Peeter Tenjes "Grigori Kusmin - galaktikate dünaamika uuringute alusepanija Eestis"

2.05.2017 Väino Poikalainen "Eesti Muinastaideseltsi tegevusest Äänisjärve kaljujooniste dokumenteerimisel ja selle seotusest Tartu Tähetorniga".

16.05.2017 Urmas Peterson "Maastike kaugseire Eesti keskkonnaseire programmis"

30.05.2017 Tõnu Viik "Kalendrireformid ja Johann Heinrich Mädler"

5.09.2017 Täielik päikesevarjutus 2017 - reisimuljed

19.09.2017 Tarmo Tanilsoo "Raadioastronoomia"

17.10.2017 Andrus Org "Eesti kosmoseulme"

31.10.2017 Jaan Laur "Massiivsed tähed"

7.11.2017 Piret Kuusk "Harald Keres ja gravitatsiooni uurimisest Tartus"

21.11.2017 Tõnu Viik „Aksel Kipperu elu ja töö“

5.12.2017 Viljam Takis „Astrofotograafia hobina“

6.4 Arendustöö

KM

Programmi „Eakate eri“ kontseptsiooni loomine, kommunikatsioon ja rakendamine. (J. Anderson, K. Valk, K. Kasterpalu)

Venekeelse Muumiakambri haridusprogrammi loomine koos muukeelsele külastajale mõeldud tahvelarvuti kasutamisega (K. Valk)

Õppematerjal *Kreeka rõivamood antiikajal u 600-150 eKr* muuseumi kodulehele (koostaja K.Valk, kujundaja A. Arus, toimetaja J. Anderson)

6 tk antiikset lauamängu (K. Valk, kujundus A. Arus, trükk TÜ multimeedias)

2 tk Egiptuse põrandamäng (L. Pabstel, K. Tiideberg, kujundus A. Arus, trükk TÜ multimeedias)

Töölehed:

„Muumiakambri saladused“ eesti k. (K. Valk, kujundus A. Arus)

„Muumiakambri saladused“ vene k. (K. Valk)

„Müüt kunstis“ eelkoolile ja I-II kooliaste (K. Valk, kujundus A. Arus)

TK

2016. aasta teises pooles alustati tööd TÜ muuseumi toomkiriku maja 5., 6. ja 7. korrusele interaktiivse õpikeskkonna „Inspiratooriumi“ arendustegevustega. Õpikeskkonna ja sealsete tegevuste peamine sihtgrupp on lasteaia vanemate rühmade ning põhikooli I ja II kooliastme õpilased ning õpetajakoolituse tudengid ja õpetajate täiendõppe kursustel osalejad. Loodav keskkond hõlmab erinevaid teemakeskusi: loodus, meditsiin, kaunid kunstid, keeled, ajalugu. Keskkonna loomist rahastatakse TÜ ASTRA projekti kaudu.

6.5 Hull Teadlane

Igal laupäeval toimuvad **Hullu Teadlase kabinetis eksperimendihommikud** 5-12-aastastele lastele. 2016. aastal toimus 47 eksperimendihommikut, millest võttis osa 763 huvilist.

HT sünnipäevaprogramme telliti **74**, kus osales kokku **389 last**.

Isadepäevanädalal telliti **6** HT isadepäevaprogrammi, kus osales **93 last**.

HT linnalaagrite osales kokku **186 last** (märts 22, juuni 72, august 72, oktoober 20)

6.5.1 HT teaduskonverents

HT teaduskonverentsi osales **708 õpilast**, **180** neist osales mais muuseumis toimunud konverentsipäeval "Olen tragi, sordin prügi".

6.5.2 HT tegutsemine väljaspool muuseumi

HT eriüritused – Kokku 1976 osalejat:

Programmi kirjeldus	Asukoht	Osalenute arv	Kuupäev
HT eksperiment koolis	Jõgeva PK	231	25.jaan
HT Paide Kultuurikeskuses	Paide	50	19.veebr
HT ilmateemalised töötoad	Tartu Veeriku Kool	144	28.veebr
HT Ookeani kohver	Kääpa PK	16	2.märts
HT Maa kohver	Tartu Lasteaed Pääsupesa	22	9.märts
HT eksperiment koolis	Pärnu Vanalinna PK	250	13.märts
HT koolitunnid eri teemadel	Tarvastu Gümnaasium	91	17.märts
HT koolitund	Ilmatsalu Lasteaed	60	22.märts
HT eksperiment koolis	Pärnu Rääma PK	100	31.märts
HT eksperiment	Tartu Biotehnoloogia Park	100	6.apr
HT eksperiment	KUMU	50	8.apr
HT eksperiment skautidele	Mart Reiniku Kool	50	22.apr
HT eksperimenditund inglise keeles	Tartu Ülikooli muuseum	8	26.mai
HT eksperiment ja töötoad	Paide Arvamusfestival	60	12.aug
HT eksperiment	Mustla Rahvamaja	27	28.aug
HT eksperiment ja töötuba	Ingeri Maja plats	30	17.sept
HT eksperiment (5x45min)	Illuka Kool	150	25.sept
HT eksperiment (5x45min)	Lihula Gümnaasium	150	28.sept
HT eksperiment	Lemeks AS	100	29.sept
HT eksperiment	Tartu Kaubamaja	30	21.okt
HT Jõululinnas	Tartu Raekoja plats	80	6.12-3.01
HT eksperiment	Tähe 3	100	8.dets
HT eksperiment	Tartu Ülikooli muuseum	12	11.dets
EPJ jõulupidu	Tartu Ülikooli muuseum	15	16.dets
HT eksperiment	Karlova teater	30	18.dets
HT lastehaiglas	Tartu Lastehaigla	20	20.dets
	KOKKU	1976	

7 ÜRITUSED JA PROGRAMMID

7.1 Suurüritused

Muuseum korraldas 2017. aastal või võttis osa traditsioonilistest suurüritustest nagu Hullu Teadlase sünnipäev, Muuseumiöö, Teaduslinn, Teadlaste öö ja Akadeemilise pärandi päev. Mõnede suurürituste osavõtt näib olevat varasemate aastate lõikes langustrendis (nt teadlaste öö, muuseumiöö). Suurüritused moodustavad muuseumi küllastatavusest siiani väga olulise protsendi ning võimaldavad muuseumil hoida oma head mainet.

- Hullu Teadlase sünnipäev

Muuseumi suvehooaja avab Hullu Teadlase sünnipäev 1. mail, mille teemaks 2017. aastal oli „Sõbrad koos“. Väljas sai läbida takistusrada, lapsed vanuses 1-6 aastat said osaleda Haldjapere töötoas, kohal olid teraapia- ja trikikoer, esinemas käis karateklubi ja Rakett 69 ning Hullu Teadlase assistendid tegid eksperimente. Muuseumi külastas sel päeval 256 inimest.

- Muuseumiöö

20. mail toimunud Muuseumiöö teemaks oli sel aastal „Öös on mängu“, avatud olid kõik kolm maja ja TK tornid.

- Tartu Hansapäevade Teaduslinn

8.-9. juulil kerkis Teaduslinn, mille eesmärgiks on mitmekülgsete tegevuste abil teadust populariseerida. Teaduslinn toimus toomkiriku ees ja tähetorni aias. Sel aastal oli kahe päeva jooksul 32 erinevat üritust ning kokku üle 50 ürituse. Teaduslinnast võttis osa hinnanguliselt 6000 inimest.

- Vanemuse teatri suvelavastus „Roosi nimi“

Vanemuse teatri juulikuiseid etendusi oli kokku 10, enne iga etendust pakkusime pooltunnist ekskursiooni „Peata mees ja müstilised lood Toomemäelt“. Ekskursioonile sai pileti osta Piletilevi kaudu, grupi suurus oli 30 inimest, kõik ekskursioonid olid välja müüdnud. Vanemuse etendusi käis kokku vaatamas 4840 inimest.

- Teadlaste Öö

29. septembril toimunud Teadlaste Öö üldteemadeks olid teaduseetika ja tulevik. Toomkirikus oli seoses Eesti krooni kasutuselevõtu 25. aastapäevaga ja Karl Ernst von Baeri 225. sünniaastapäevaga seoses alateemaks „Kõik saab alguse munast“.

7.2 Sariüritused

TK

Üritussarja „Minu Eesti läbi „mugavuspagulaste“ silmade“ viimane üritus 30.01.2017

Tartu gümnaasistidele suunatud programm, mille käigus kohtuti välismaal õppivate, töötavate ja rahvusvahelise kogemusega noortega, kelle panus kodumaa kultuuriellu on olnud märkimisväärne. Kõikidele üritustele kutsuti kindel klass, sellel üritusel osales Miina Härma Gümnaasium, käis seitse õpilast. Esines Mirjam Somelar.

KM

- 08.02 Näituse avamine. Muumiakamber (100 osaleja)
- 01.03 Näituse avamine. Rooma aare ja Eesti (40 osaleja)
- 07.06 Näituse avamine. Kristjan Mõru fotod (40 osalejat)
- 30.06 Näituse avamine. Rektorite portreed (300 osalejat)
- 05.07 Näituse avamine. Maali lahkamine. (60 osalejat)
- 26.10 Näituse avamine. Narva metseenid. Lavretsovide kunstikogu (30 osalejat)

- 04., 24.03 ja 8., 22.04 Perepäevad muuseumis. (158)
- 28.10 Perepäev „Dooria kitoon ja Tartu tulevikumood“. (20 osalejat) (K. Valk)
- 20.05 Muuseumiöö (535 osalejat) (K. Valk, J. Anderson, K. Ird, R. A. Eslas)
- 29.09 Teadlaste Öö Festival (82 osalejat) (K. Valk, J. Anderson, K. Tiideberg, R. A. Eslas)
- 15.11.2017 APP Seminar „**Kuidas me uurisime muumiaid?**“ (128 osalejat) (J. Anderson)

7.3. Koostööüritused

- Kirjandusfestivali „Prima Vista“ ajal toimusid pööningusaalis kaks üritust: 10. mail valmide ettelugemine ja 12. mail vestlusõhtu Marek Tamme ning Ülar Ploomiga. Vestlusõhtu oli seotud maailma mõõtmisega keskajal ning Umberto Ecoga. Kõigi vestlusõhtul osalejate vahel loositi välja kaks pääset Vanemuise etendusele „Roosi nimi“. Kummalgi üritusel käis 10 inimest.
- **Miks.ee suvekool:** kommunikatsioon ja võrgustike loomine teiste populariseerijatega. Tähetorn viis läbi ühe töötoa (J. Laidla, S: Tartes)
- **Astronoomiahuviliste kokkutulek:** tähetorn esines ettekandega ning andis Eesti Astronoomia Seltsi aastakoosolekul ülevaate tähetorni tegevusest (J. Laidla, S: Tartes)
- **Elamusretked – Tartu õhtune elamusretk**

Aprillis ja septembris korraldas seiklusretki korraldav MTÜ Elamusretked tasuta retke Tartus, mis algas õhtul kell 21 ja mille raames kõnniti kolm tundi mööda linna. Selle käigus külastati ka Toomkiriku torne. Aprilli puhul käis tornides 150 inimest, septembri kohta seda arvu pole märgitud, aga ilmselt umbes sama suurusjärg. Üritusest ise võttis korraga osa üle 600 inimese.

- **Kirikute öö ühisretk „Tartu Keskaegsed pärlid – Jaani kirik ja Toomkirik“**

9. juunil koostöös Tartu Linnamuuseumi ja Jaani kirikuga. Retkel külastati Jaani kirikut, Tartu Linnamuuseumi näitust „Olev Prints ja Tartu Jaani kiriku kadunud värvid“ ning lõpetati Tartu Toomkirikus, kus tutvustati hoone ajalugu ja külastati näitust „Toomkiriku hiilgus“. Üritus oli kõigile tasuta, osales 36 inimest.

- **Akadeemilise pärandi päev**

18. novembril tähistati akadeemilise pärandi päeva, mille teemaks oli „Koloniseerijad ja koloniseeritud“.

- **22.08.-23.08.16 Toomemäe salapaikade ekskursioon** (läbiviija: Karoliina Kalda)

8 TEADUSTÖÖ

Muuseumis pole ühtki inimest, kelle ainus tööülesanne oleks teaduslik uurimistöö ja muuseumil ei ole suuri iseseisvaid uurimisprojekte, küll aga rida koostööprojekte. Teadustöö on koondunud põhiteemade ümber: 2017 oli TÜ esimese rektori G. F. Parroti 250. sünniaastapäeva aasta, millega seoses toimus rahvusvaheline konverents (vt allpool), kompleksuuringuid tehti seoses muumiakambri rajamisega kunstimuuseumi, samuti toimus uurimisprojekt 2016. aastal Tartu Ülikoolile ostetud G. F. Parroti maali ostmise ja konserveerimisega ning jätkus toomkiriku ajaloo uurimine. Eesmärk, et kõik kogudega seotud inimesed kirjutaksid vähemalt ühe teadusliku või populaarteadusliku artikli igal aastal, on 2017. aastal edukalt täidetud ja tugevalt ületatud. Jätkuvalt ilmub väljaanne „Tartu Ülikooli ajaloo küsimusi“ ja selles rubriik „Muuseumikogud“, mis on avatud TÜ muuseumi töötajate ja muuseumi- ning teadusajaloolistele artiklitele kõige laiemalt ja numbri teemast sõltumatult.

J. Anderson osales *humaniora* valdkonna korralises teaduse evalveerimises, aruande koostamine ja kohtumine rahvusvaheliste hindajatega, rahvusvahelise doktoriõppekava kvaliteedihindamises vilistlase ja partnerina, kohtumine rahvusvaheliste hindajatega ning koostas Haridus- ja Teadusministeeriumile teaduskollektsioonide (Kultuuriloolone ja kunstikogu) rahastuse aruande ja taotluse 2018. aastaks (vt 9.5. Projektid).

8.1 Konverentsid

8.1.1 Korraldamine

Muuseumi aastakonverents „**TÜ loodus- ja täppisteadlaste Pühad Graalid enne ja nüüd**“, 6. detsember, koostöös TÜ loodus ja täppisteaduste valdkonnaga.

Ettekandeid 10, osavõtjaid ligi 75, veebis vaadatud üle 600 korra.

<https://www.muuseum.ut.ee/et/content/tartu-%C3%BClikooli-muuseumi-aastakonverents-2017-realia-et-naturalia-valdkond-rahvus%C3%BClikoolis->

8.1.2 Kaaskorraldamine

- 16.-17. mai toimus intensiivseminar “Lähtepunkt Tartu toomkirik”, kultuuriteaduste ja kunstide doktorikooli, TÜ ajaloo ja arheoloogia instituudi ja TÜ muuseumi koostöös, peakorraldaja doktorant Kerttu Palginõmm (doktorikooli raames).
- The 28th Baltic Conference on the History of Science. On the Border of the Russian Empire: German University of Tartu and its first rector Georg Friedrich Parrot. / Vene impeeriumi äärel: Tartu saksa ülikool ja tema esimene rektor Georg Friedrich Parrot. 18.-20. mai 2017 Tartus. Põhiorganisatsioon TTEÜ, TÜM projektijuht Kaija-Liisa Koovit, Lea Leppik, muuseumist 5 ettekannet ja kultuuriprogramm. Konverents võitis Eesti muuseumiauhinna teadusürituste kategoorias.
- “Teel iseseisvusele. Eesti inimesed ja Vene revolutsioonid 1917”. ÕESI ja TÜ konverents Tartus 15. novembril, muuseumist 1 ettekanne.

8.1.3 Muuseumitöötajate ettekanded konverentsidel

Jaanika Anderson. *Donated Mummies: Problems and Challenges of Exhibiting.* The 17th Annual UMAC Conference. Global Issues in University Museums and Collections: Objects, Ideas, Ideologies, People. Helsinki & Jyväskylä, Finland. September 5–8, 2017.

Jaanika Anderson. *University of Tartu Art Museum As Universal Museum: all artworks should be purchased, which are useful in the classroom . . . (J. K. S. Morgenstern, 1803.)* Baltic Conference of the History and Philosophy of the Science. On the Border of the Russian Empire: German University of Tartu and its first Rector Georg Friedrich Parrot. Tartu, May 18-20, 2017

Jaanika Anderson, Hilka Hiip
Loomaaed mõisamaalingus - Vana-Võidu. Loomad Balti ajaloo 2. Loomad kirikus, õiguses, visuaalkultuuris. Tallinna Ülikooli Ajaloo, Arheoloogia ja Kunstiajaloo Keskuse, Keskkonnajaloo Keskuse ning Keskaja Keskuse ühisseminar. Tallinna Ülikool, Underi ja Tuglase Kirjanduskeskus. 8.06.2017.

Jaanika Anderson. *Donated Mummies: Problems and Challenges of Exhibiting.* University of Tartu. The 9th Baltic Morphology Conference. University of Tartu. September 27–29, 2017.

Anne Arus. *Conservation of 19th Century Botanical Teaching Aids at the University of Tartu.* Tartu, Baltimaade konservatorite 11. triennaal, *Changing contexts: from environment to ideas (posterettekann)*

Kaija-Liisa Koovit and Tiina Vint: University of Tartu Museum medical case histories collection. *The 17th Annual UMAC Conference. Global Issues in University Museums and Collections: Objects, Ideas, Ideologies, People. University of Helsinki and the University of Jyväskylä, Finland, September 5th – 8th, 2017.*

Janet Laidla: Beginnings of seismology at the Tartu Observatory. *Historiae scientiarum Baltica 2017: abstracts of the XXVIII International Baltic Conference on the History of Science: May 18-20, 2017.*

Virge Lell. „TÜ muuseumi avakogust“ TÜ erialaraamatukogude töötajatele, 29.03.

Lea Leppik. Parrots laboratory in the borderland. - On the border of the Russian Empire. The 28th Baltic Conference on the History of Science. May 18-20, 2017, Tartu

Lea Leppik. Mobility without mobility. - *XVIII Universeum Network Meeting, 8-10 June 2017, University of Belgrade, Serbia*

Lea Leppik. Mikro- ja makroajalugu Käpa talu arveraamatus. – “Teel iseseisvusele. Eesti inimesed ja Vene revolutsioonid 1917”. ÕESi ja TÜ konverents Tartus 15. Novembril

Lea Leppik. Georg Friedrich Parrot, a global citizen in province and his legacy (poster) *The 17th Annual UMAC Conference. Global Issues in University Museums and Collections: Objects, Ideas, Ideologies, People. University of Helsinki and the University of Jyväskylä, Finland, September 5th – 8th, 2017.*

Lea Leppik. Tartu Ülikool 19. sajandi rahvusliikumistes. Eesti-Läti konverents ERMis 28.10.2017

Terje Löbu. „Suulise pärimuse tähtsus teadusloos“ TTEÜ aastakoosolekul 5. mai 2017.

Terje Lõbu. „Kuidas õnnestus Lätis eestlaseks jääda?“ Kaika suveülikool Kernetis, 12. august 2017

Ingrid Sahk. *The portrait of Georges Frédéric Parrot. Lost, found and re-interpreted.* Baltic Conference of the History and Philosophy of the Science. On the Border of the Russian Empire: German University of Tartu and its first Rector Georg Friedrich Parrot. Tartu, May 18-20, 2017.

Kristiina Tiideberg, Moonika Teemus. *19. sajandi vaade Tartule.* Ettekanne 19. sajandi Tartu vaategraafikast Tartmusi sarjas „Kog lugu!“ , 26.01.2017

Kristiina Tiideberg. *Richteri Egiptuse reisirid ja kogu.* Ettekanne näitusel „Teekond Hommikumaale. Otto Friedrich von Richteri (1791–1816) reisirid ja kollektsioon“ Kadrioru kunstimuuseumis 30.08.2017

Kristiina Tiideberg, Moonika Teemus. *Tartu vanalinn baltisaksa vaadetes.* Ettekanne Tartu Linnakodaniku muuseumis (osana Jaani kvartalit tutvustavast ürituste sarjast), 16.11.2017

Kadri Tinn. The first astrophysical observations at Tartu Observatory. XXVIII International Baltic Conference on the History of Science: May 18-20, 2017.

Küllli Valk. *Õpilasest õpetajaks-mina ja rahvarõivad.* Ettekanne ERMi konverentsil Rõivad ja nende lood, 5.10.2017

Populaarteaduslikud ettekanded

Lea Leppik, 7.03.2017 Tähetorn, Parrot ja astronoomia

14.06. Eesti teaduse ajaloo (ingl k, rv teadusajakirjanikele), Tallinnas

29.09. Teadlaste öö, teadus ja eetika, Rahvusarhiivis

31.10. Leppik, Müürsepp, Tammiksaar. Poster TTEÜ ajaloo TA ühinenud teadusseltside päeval Omicumis Tartus

8.2. Publikatsioonid ETISE kategooriate järgi

1.1

J. Anderson, H. Hiiop (2017). The Triple Pompejanum Possessed by the von Stryk Family: The Manor Houses of Vana-Võidu, Suure-Kõpu and Voltveti. In: Kadri Asmer (Ed.). *Baltic Journal of Art History* (165–192). University of Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus. (Spring 2017).

1.2.

Pöder, Paula (2017). Albert Valdese doktoritöö ja tema panus eestikeelsete meditsiinioskussõnade väljatöötamisel. *Tartu Ülikooli ajaloo küsimusi* (137–157). Tartu Ülikooli muuseum.10.15157/tyak.v0i45.13914.

Tiideberg, Kristiina (2017). Esimene teadaolev kujutis Tartu Ülikoolile kuulunud Gerhard von Kugelgeni Aleksander I portreest. *Tartu Ülikooli ajaloo küsimusi*, XLV, 252–264.10.15157/tyak.v0i45.13910.

Kriis, Leili (2017). Laboratoorne portselan Tü muuseumi kogudes. *Tartu Ülikooli ajaloo küsimusi*, XLV, 194–220.10.15157/tyak.v0i45.13916.

Raisma, Mariann (2017). Muuseum kui monument. Eesti uued muuseumimajad; unistused ja reaalsus 1990. aastate I poolel. Agnes Aljas, Pille Runnel (Toim.). *Eesti Rahva Muuseumi aastaraamat* (1–1). Tartu: Eesti Rahva Muuseum.

Ilomets, Tullio (2017). Tartu Ülikooli kunstiajaloo kabineti rännulugu ja Karl Eduard von Lipharti foto- ja reproduktsioonide kollektsiooni saatus. Tartu Ülikooli ajaloo küsimusi, XLV, 221–242.

Laidla, Janet; Tinn, Kadri; Saage, Ragnar (2017). Tartu Ülikooli muuseumi kogudes olevate 19. sajandi teleskoobipeeglite keemiline analüüs. Tartu Ülikooli Ajaloo Küsimusi, XLV, 243–251.

2.3

Laidla, Janet (2017). Ajalookirjutust mõjutanud tegurid varauusaegsel Eesti-, Liivi- ja Kuramaal. *Dissertationes Historiae Universitatis Tartuensis*, 44. Tartu Ülikooli Kirjastus, Tartu.

3.1.

Anderson, Jaanika (2017). Begs leave most respectfully to inform his Friends and Public that he has on sale the most extensive collection of casts in sulphur [. . .]. In: Arne Jönsson; Gregor Vogt-Spira (Ed.). *Antike nach der Antike: Der Ostseeraum. Praktiken - Diskurse - Modellbildungen – Funktionalisierungen* (363–378). Hildesheim: Georg Olms Verlag. (Spudasmata).

3.2.

Keevallik, Juta; Tiideberg, Kristiina (2017). Karl August Senff - ülikooli joonistusõpetaja ja kunstnik. Maiste, Juhan; Lepp, Anu (Toim.). *Eesti kunsti ajalugu*. 3, 1770-1840 (207–218). Eesti Kunstiakadeemia .

Laidla, Janet (2017). 'Auväärsetele, lugupeetavatele, kõrgesti õpetatud härradele...': võimu ja ajalookirjutuse suhetest varauusaegsel Eesti-, Liivi- ja Kuramaal. Katre Kaju (Toim.). *Kroonikast epitaafini. Eesti- ja Liivimaa varauusaegsest haridus- ja kultuurielust*. (37–65). Tartu: Rahvusarhiiv.

4.1.

[Leppik, L. toim]. Allikmets, Lembit; Kaasik, Ain-Elmar; Kalling, Ken; Nõmmela, Rita; Russak, Silvia; Saag, Mare; Maaros, Heidi-Ingrid; Mikelsaar, Marika; Vorobjova, Tamara; Kalda, Ruth; Sinisalu, Väino; Tamm, Agu; Pöder, Paula; Kööp, Arne-Lembit; Kriis, Leili; Ilomets, Tullio; Laidla, Janet; Tinn, Kadri; Saage, Ragnar; Tiideberg, Kristiina ... Rääsk, Mairo (2017). Tartu Ülikooli ajaloo küsimusi 45. Muutuste sajand Eesti meditsiinis. Tartu: Tartu Ülikooli muuseum.

5.2.

Anderson, Jaanika (2017). All artworks should be purchased which are useful in the classroom ...” (J. K. S. Morgenstern). In: Kait Tamm, Kaija-Liisa Koovit (Ed.). *Historiae scientiarum Baltica 2017: abstracts of the XXVIII International Baltic Conference on the History of Science*. (6). May 18-20, 2017, Tartu, Estonia. Tartu.

Anderson, Jaanika (2017). Donated mummies: problems and challenges of exhibiting. In: The 17th Annual UMAC Conference. *Global Issues in University Museums and Collections: Objects, Ideas, Ideologies, People*. (5–6). Global Issues in University Museums and Collections: Objects, Ideas, Ideologies, People. University of Helsinki and the University of Jyväskylä, Finland, September 5th – 8th, 2017.

Arus, Anne (2017). Conservation of 19th century Botanical Teaching Aids at the University of Tartu. In: Konsa, Kurmo; Piirisild, Kristiina; Siidirätsep, Sille; Tiidor, Ruth (Ed.). (78). *The 11th Triennial Meeting for Conservators of the Baltic States, 24-27th May 2017, Tartu, Estonia*. Tartu: Society of Estonian Conservators.

Laidla, Janet (2017). Beginnings of seismology at the Tartu Observatory. *Historiae scientiarum Baltica 2017: abstracts of the XXVIII International Baltic Conference on the History of Science.: May 18-20, 2017, Tartu, Estonia.* Estonian Association of the History and Philosophy of Science, University of Tartu Museum.. Toim. Kait Tamm, Kaija-Liisa Koovit. Tartu: Tartu Ülikool, 28–28.

Leppik, Lea (2017). Parrot's laboratory in the borderland. *Historiae Scientiarum Baltica 2017. Abstracts of the XXVIII International Baltic Conference on the History of Science: On the Border of the Russian Empire: German University of Tartu and his first Rector Georg Friedrich Parrot.* Ed. Kait Tamm, Kaija-Liisa Koovit. Tartu: Tartu Ülikooli muuseum, 33–33.

Sahk, Ingrid (2017). The portrait of Georges Frédéric Parrot: lost, found and reinterpreted. *Historiae scientiarum Baltica 2017: abstracts of the XXVIII International Baltic Conference on the History of Science.: May 18-20, 2017, Tartu, Estonia.* Estonian Association of the History and Philosophy of Science, University of Tartu Museum.. Ed. Kait Tamm, Kaija-Liisa Koovit. Tartu: Tartu Ülikool, 44–44.

Tinn, Kadri (2017). The first astrophysical observations at Tartu Observatory. *Historiae scientiarum Baltica 2017: abstracts of the XXVIII International Baltic Conference on the History of Science.: May 18-20, 2017, Tartu, Estonia].* Estonian Association of the History and Philosophy of Science, University of Tartu Museum.. Ed. Kait Tamm, Kaija-Liisa Koovit. Tartu: Tartu Ülikool, 52–52.

6.3.

Rammo, R. (2017). Aastanäitusel rullub lahti kuldangaste saladus. ERR Novaator.

Anderson, Jaanika (2017). Iidse Egiptuse kultuuri saladused Tartu Ülikoolis. *Ajalugu*, 17, 54–57.

Tinn, Kadri (2017). Kuidas udugudest galaktikad said. *Imeline Ajalugu*, 2, 68–71.

Laidla, Janet (2017). Muistse eestlase taevapilt. *Imeline Ajalugu*. Aprill 2017, 78-81.

Laidla, Janet (2017). Muuseumipärl: Teleskoop, millega avastati Uraan. *Horisont 1/2017*, 19.

Leppik, Lea (2017). Tartu tähetorni pöördkuppel - mälestusmärk professor Parroti mehaanikatalendile. *Horisont*, 6, 8–9.

Tiideberg, Kristiina (2017). Tuhast tõusnud Tartu Ülikooli aula. *Pööning* (33–35).

Anderson, Jaanika (2017). Tükike Egiptust Emajõe Ateenas. *GO Reisiajakiri*, 1, 72–75.

Rammo, R. (2017). Kuldlõngad ja kullaketramine. *Hea Laps. Koolilaste ajakiri*.

Pindis, Annika (2017). Muuseumihariduse mitu nägu. *Õpetajate Leht*. 29.09.2017.

6.7.

Palginõmm, K., Malve, M., Rammo, R., Maasing, M., Altoa, K., Andreson, K., Vint, T., Rääsk, M., Eelma, M., Nõmmik, T., Kuld, A. (2017). Toomkiriku hiilgus. Tartu Ülikooli muuseumi aastanäitus. Tartu.

Üle antud käsikirjad, ilmumata:

K. Tiideberg, M. Teemus. Ülevaade baltisaksa graafika kaardistamise projektist ajakirjale Muuseum (6.3)

K. Tiideberg. Artikkel baltisaksa kunstniku Julie Hagen-Schwarzi TÜ-ga seotud loomingust Tartmusi näitusekataloogi (3.2)

J. Anderson. *Donated mummies: problems and challenges* of exhibiting esitatud avaldamiseks UMACJ's.

J. Anderson. Kaasautor muumiate uuringute teemal (1.1).

8.3.Teadusprojektid

- **Projekt „MUUMIATE UURINGUD“.**

Aprill-detsember 2017 uuris Tartu Ülikooli muumiaid enam kui 20 teadlast koosnev töögrupp, kuhu kuulusid arheoloogid, keemikud, mikrobioloogid, geneetikud, arst ja antropoloog. Eesmärk oli välja selgitada muumiate täpne vanus ja saada kinnitust, et tegemist on ehtsate Egiptuse muumiatega. Meetodina kasutati raadiosüsinik-dateerimist. Selgus, et nooruk elas 4.-2. saj eKr, poiss u 3.-2. saj eKr, koerlane u 2100 a eKr ja lind 6. saj eKr. Lisaks tehti kõikidele muumiatele kompuutertomograafiline uuring võimalike vigastuste tuvastamiseks ning määrati inimmuumiate vanus suremise hetkel hammaste ja luude järgi. Uuriti ka muumiate vana DNA-d, mis kinnitas muumiate Egiptuse päritolu, kuna nende emaliinid on iseloomulikud Lähis-Ida endistele ja praegustele rahvastele. Analüüsi ka mumifitseerimisel kasutatud palsameid ja tekstiile, mis kõik omakorda kinnitasid muumiate autentsust ning Vana-Egiptuse päritolu.

Uuringute tulemused avaldati populariseerivate ürituste kaudu, erinevates meediakanalites, valmis inimmuumiates 3D mudel, täiendatakse infot muumiakambri ekspositsioonis ja koostamisel on kaks teadusartiklit ning 2018 on planeeritud mitu ettekannet rahvusvahelistel konverentsidel.

Töörühma juhid: Ester Oras, Jaanika Anderson

Töörühm: Randel Kreitsberg, Martin Malve, Pilleriin Peets, Riina Rammo, Eve Rannamäe, Lehti Saag, Ragnar Saage, Urmas Saarma, Argo Selin, Kristiina Tambets, Mait Metspalu, Signe Vahur, Anu Teearu, Mari Tõrv, Maarja Mölder, Sünne Remmer, Raija-Katariina Heikkilä ja Dario Piombino-Mascali.

Osalenud asutused: Tartu Ülikool, Eesti Biokeskus, Eesti Kohtuekspertiisi Instituut

- **Projekt „GEORG FRIEDRICH PARROTI portreemaali (KMM MA 267) konserveerimine, uuringud ning eksponeerimine.“**

<https://www.etis.ee/Projects/projects/Display/a7b0904a-21c5-47c6-8549-779ec516a62b>

Jaanuar-september 2017

Tartu ülikoolile kuuluva Parroti portreemaali esmakordne konserveerimine ning tehniline uurimine. Eesmärgiks tagada maali säilivus, eksponeeritavus ning autori ja dateeringu (Franz Gerhard von Kügelgen? 19. sajandi alguskümnend?) kinnitamine. Referentsuuringutesse kaasati teised Tartu ülikoolile kuuluvad Kügelgeni portreemaalid. Konserveerimise ning uuringute tulemusi eksponeeriti koos projektis osalenud maalidega näitusel (juuli-sept 2017).

Projekti tulemusel paranes oluliselt ühe kunstiteose kättesaadavus, kasutamine ning päritoluinfo. Maalile annab lisaväärtuse käsitööna valminud ajastukohane raam. Projektil on ka oluline laiem kasutusväärtus, kuna uuringute kaudu on tekkinud esmakordselt alusandmestik F. G. von Kügelgeni maalitehnika uurimiseks, koopiade ja korduste eristamiseks, mis on oluline

teiste kunstikogude jaoks nii Eestis (EKM) kui Saksamaal (Kügelgenhaus Dresdenis). Projekti tulemusi on kavas tutvustada saksakeelse teadusartiklina (planeeritud ilmumisaeg 2018, autorid Kadi Polli, Hilka Hiiop, Ingrid Sahl). Esmane uuringute info on kättesaadav muuseumi kodulehelt: <http://www.kunstimuuseum.ut.ee/et/content/s%C3%A4ilitamine-ja-konserveerimine>

Osalejad:

Ingrid Sahl (TÜM, projektijuht), Hilka Hiiop (EKA, referentsuuringud), Merike Kallas (EKA, konserveerimine); Signe Vahur (TÜ, analüütiline keemia), Kadi Polli (EKM) Riin Rebane, Andres Uueni, Villu Plink; Malle Ermel (TÜ rmtk), Tuuli Trikkant (Tartu Kõrgem Kunstikool, raami valmistamine lõputööna), Maria Väinsar (TÜM), Madis Liplap (Tartu Kõrgem Kunstikool), Tiina Vint (TÜM)

Institutsioonid: TÜ, EKA, EKM, Tartu Kõrgem Kunstikool

Projekti hind: 12 292 eurot, millest TÜ kattis 10 000 ja kultuurkapital 2000 eurot.

- **Mairo Rääsk** osaleb BE-SMaRT projektis
- Osalemine projektis "Ülikooli maastik valgustusajastu valguses (1.09.2015–30.11.2019)" (Juhan Maiste, Tartu Ülikool), osaleb **Mariann Raisma**
- Riiklik programm „Eesti keel ja kultuurimälu“. Toetus projektile „TÜ ajaloo küsimused“ väljaandmiseks. (**L. Leppik**)
- Eesti Vabariik 100 raames ellu kutsunud Eesti muuseumide ühise kogumis- ja uurimisprojekti „Eesti 1987–2000: murdekoht või lahtihüpe“. Tulemused keskkonnas rahvalood.ee
- 2016. aasta lõpus käivitatud kogumisaktsiooni koordineerib TÜM poolt **Terje Lõbu**.
- **Lea Leppik** on Erki Tammiksaare juhitud töörühmas, mis koostab uut rahvusülikooli ajalugu, tegeldes taasiseseisvunud Eesti perioodiga. 2017. aasta lõpuks valmis 1/3 käsikirjast (rahastab Tartu Ülikool)
- „19. saj baltisaksa ja vanagraafika kaardistamine mittekunstimuuseumides, II etapp" (1.05.2017-31.12.2017, jätkuprojekt, rahastaja Kultuuriministeerium). Projektijuht **Kristiina Tiideberg**, koostöös Moonika Teemusega (TÜ raamatukogu).

9 HOIU- JA KOGUMISTÖÖ

9.1 Kogude ülevaade ja juurdekasv

TÜ muuseumis on 111 114 museaali (kogud suurenenud 2123 museaali võrra), milles MuSi on sisestatud 65 613 (lisandunud 12 728 kirjet, 59% museaalidest on sisestatud), sh 21 825 museaali digikujutisega museaali (suurenunud 6818 võrra), kokku digihoidlas 61 228 faili digikujutisega (seisuga 31.12.2017).

TÜR ESTER kataloogi sisestatud 3098 eksemplari-, 2757 bibliokirjet (suurenunud vastavalt 202 eksemplari-, 156 bibliokirje võrra 460 kujutise kohta).

Digitaalarhiivis DSpace 3618 sissekannet 5935 foto, negatiivi, klaasnegatiivi kohta (suurenunud vastavalt 172 sisestuse võrra 424 kujutise kohta).

Põhikogu koosneb:

Ajalooline astronoomia-matemaatika kogu 355 (ÜAM AjAM)
 Ajalooline esemeline kogu 16379 (ÜAM Aj) – sh juurdekasv 90
 Ajalooline füüsika-keemia kogu 3135 (ÜAM AjKF)
 Ajalooline kunstikogu 459 (ÜAM AjK)
 Ajalooline meditsiini kogu 10845 (ÜAM AjM) - sh juurdekasv 221
 Arhiivkogu 26074 (ÜAM Ar) - sh juurdekasv 61
 Fotokogu 20 819(ÜAM F ja KMM F) - sh juurdekasv 1694
 Skulptuurikogu 474 (KMM S)
 Gemmide valandid 18 823 (KMM GE)
 Mündivalandite kogu 3509 (KMM Nv)
 Graafikakogu 7665 (KMM GR) – sh juurdekasv 51
 Joonistuste kogu 552 (KMM JO)
 Maalikogu 271 (KMM MA) – sh juurdekasv 7
 Ikoonikogu 228 (KMM IK)
 Antiikoriginaalide 150 (KMM A)
 Numismaatikakogu 336 (KMM N)
 Bonistika 123 (KMM B)
 Medalikogu 33 (KMM ME)
 Medalivalandite kogu 771 (KMM Mv)
 Tarbekunst 199 (KMM TK)

Kokku juurdekasv kokku: 2123 – Virge Lell, Leili Kriis, Mirjam Remma, Ingrid Sakh, Kadri Tinn, Maris Tuuling, Tiina Vint, praktikandid/vabatahtlikud

MUISi retrospektiivselt sisestatud 10 605 museaali:

Silver Abozenko: 1 110
 Jaanika Anderson: 7
 Leili Kriis: 9
 Virge Lell: 1 162
 Terje Lõbu: 1 161
 Mari-Liis Madisson: 412
 Mirjam Remma: 79
 Ingrid Sakh: 111
 Sirje Sisask: 1088
 Tiina Vint: 79
 Kristiina Tiideberg: 180
 Maris Tuuling: 238
 Praktikandid ja vabatahtlikud: 4969

6818 musealist digikujutiste loomine ja/või lisamine MUISi või MUISi digihoidlasse:

Mirjam Remma: 1694
 Sirje Sisask: 310
 Aile Tammiste: 2753
 Maris Tuuling: 26
 Leili Kriis: 100
 Anne Arus: 300
 Silver Abozenko, Virge Lell, Ingrid Sakh, praktikandid/vabatahtlikud

TÜR ESTER kataloog:

Aile Tammiste - 202 eksemplari-, 156 bibliokirjet 460 (367 fotot, 90 negatiivi, 2 klaasnegatiivi, 1 joonistus) kujutise kohta.

TÜ Raamatukogu digitaalarhiivi DSpace:

Aile Tammiste - 172 sisestust 424 (331 fotot, 90 negatiivi, 2 klaasnegatiivi, 1 joonistus) kujutise kohta.

Tehtud 5 inventuuri (sh väärismetallide kogu inventuur ning üleandmine koguhoidja Virge Lelle vastutusele (jaan-juuni 2017) – Leili Kriis, Virge Lell, Maris Tuuling, Sirje Sisask.

Ülikooli siseste laenutuste kontrollimine, dokumentatsiooni uuendamine, etikettide tegemine ja paigaldamine – Anne Arus, Ingrid Sakh.

Olulisem kogumistegevus - Keemia-füüsikalaboratooriumide ajalooliste materjalide ülevaatamine Chemicumis, muuseumikogusse valiku tegemine; dots. Viktor Kalnini arhiivmaterjalide süstematiseerimine, valikute tegemine muuseumikogusse; OÜ Tartu Ülikooli Kesklinna apteegi sulgemisel sealsete materjalide ülevaatamine, muuseumikogusse valiku tegemine.

9.2. Hoiustamistingimused

Hoidlatena kasutatakse 4 ruumi hoones Munga 4 (3 ruumis on TÜ kultuurivara, kokku 233,5 m²), 5 ruumi hoones Lossi 3 (kokku 126,6 m²), 4 ruumi hoones Lossi 25 (kokku 503,2 m²), 3 ruumi hoones Ülikooli 18 (kokku 153,8 m²), lisaks on kasutusel avahoidlana 2 ruumi hoones Lossi 25 (kokku 340,9 m²). Muuseumil on 4 hoones kokku 18 (1358 m²) hoidlat. Sisuliselt võib avahoidlateks lugeda enamusi ekspositsioonipinda, kuna ekspositsiooni paigutatud museaalidel hoidlas koht puudub.

Hoiutingimuste parandamine.

- Küttesüsteemi remont hoidlas „Sophokles“ Ülikooli 18. Kolimisplaani tegemine. Kogude kolimine ja pakendamine, ajutine hoiustamine kõrvalruumides, ruumikitsikuse tõttu edasi-tagasi kolimine remondi ajal, hoidlamööbli puhastamine ehitustolmust, objektide puhastamine (maal, graafika, ikoonid), museaalide tagasi kolimine, asukohtadesse paigutamine – Anne Arus, Ingrid Sakh, Maria Väinsar.
- Hoidlakappide asendamine nõuetekohaste hoidlariiulitega Lossi 25 ruumis 36. Uute riiulite tellimine, museaalide pakendamine, ajutine hoiustamine kõrvalruumis, hoidla seinte värskendamine, museaalide tagasi kolimine, riiulitele paigutamine - Virge Lell, Kaija-Liisa Koovit, Maris Tuuling, Mirjam Remma, Mari-Liis Madisson, Tiina Vint.
- Lossi 3 hoidlas laboratoorse klaasikollektsiooni korrastamine, puhastamine, pakendamine plastikkastidesse ja klaasobjektide nimekirja koostamine – Maris Tuuling, Sirje Sisask, vabatahtlik.
- Temomeetrite-areomeetrite kogu hoiutingimuste parandamine, säilitusaluste valmistamine – Maris Tuuling.
- Vastavalt vajadusele nõuetekohaste säilitusümbriste valmistamine ja uutesse säilitusümbristesse pakendamine jooksvalt – Anne Arus, Virge Lell, Maris Tuuling.
- Morgensterni saalis raamatute ja haiguslugude pakkimine ning transport ajutisse hoiupaika – Virge Lell, Mari-Liis Madisson, Mirjam Remma, Maris Tuuling, Tiina Vint.
- Ikonikogu uutesse säilituskarpidesse pakendamine ja ikoonide süsteemne hoiustamine sahtlitesse - Anne Arus, Ingrid Sakh.
- Haridusuuenduskeskuse meditsiini ajalooliste õppevahendite väljapaneku korrastamine - Mirjam Remma, Maris Tuuling.
- Hoiutingimuste seire hoidlates ja ekspositsioonis (Lossi 3, Lossi 25, Munga 4, Ülikooli 18) - Virge Lell, Maris Tuuling, Tiina Vint, Anne Arus.
- Säilitustarvikute ja -vahendite (konserveerimisvahendid, karbid, arhiivlainepapp, ümbrised jne) tellimine – Anne Arus, Virge Lell.
- Kogude puhastustarvikute tellimine ja hooldamine – Virge Lell, Maris Tuuling.

Objektide seisundi parandamine.

Korrastustöid tehtud 2816 objektile – Jaanika Anderson, Anne Arus, Virge Lell, Mari-Liis Madisson, Ingrid Sakh, Maris Tuuling, Maria Väinsar, praktikandid.
Konserveeritud on 16 objekti – Anne Arus.

9.3. Kogude kasutamine¹**Kasutati kokku 64 388 museaali.**

Täideti 30 asutusevälist koopiatega, väljastati 357 digikoopiat.
Muuseumikogu materjalidega tutvus 188 külastajat, nendest 54 asutusevälist. Kasutati/laenutati kokku 9103 museaali, millest 1345 kasutati asutuseväliste küllastajate poolt.
Uurimiseks kasutatud 54 726 objekti (sh prof. Auli materjalid).
Näituste ettevalmistamiseks, eksponeerimiseks 202 objekti.

Kogusid puudutavatele päringutele vastamine:

127 päringut - Jaanika Anderson, Kaija-Liisa Koovit, Leili Kriis, Virge Lell, Terje Lõbu, Ingrid Sakh, Sirje Sisask, Kristiina Tiideberg, Maris Tuuling, Tiina Vint.

9.4. Kultuurivara

Kultuurivara andmebaasi on kantud ligi 600 objekti kirjed. Hoidlas hoiustatakse hetkel u 150 eset, kõiki säilitatavaid objekte ei saa anda kasutusse, kuna nende suurus, kuju, funktsioon ei toeta kasutamist.

18 TÜ aula tooli (1964-2002), mis on valmistatud Leila Pärtelpoja kavandite kohaselt, konserveeris Babach OÜ TÜ ühiskonnateaduste instituudi tellimisel ning on antud instituuti kasutusse.

Muinsuskaitseameti Tartumaa vaneminspektor Inga Raudvassariga Tartu Ülikooli valduses olevaid riiklike kunstimälestiste inventuuri lõpetamine.

9.5. Projektid

- Teaduskollektsioonid HTM (Jaanika Anderson, Tiina Vint):
Teaduskollektsioonide aruanne 2016.
Teaduskollektsioonide taotlus 2017.
Teaduskollektsioonide perioodilise hindamise aruanne 2012-2016.
- Rahvusülikool 100 raames TÜ muuseumi kogumisprojekti juhtimine (kogumisüleskutsed, kontaktide loomine, lindistatud-literieritud 16 intervjuud) – Terje Lõbu.
- Lugude lindistamine ja literierimine M. Raisma koostatava Toomkiriku- raamatu jaoks – Terje Lõbu.
- Kirjutatud tekstid Heade Mõtete pinkide jaoks (Fr. Menius, J. Gezelius vanem, H. Koppel, J. Köpp, A. Tomingas) – Terje Lõbu.
- Teleskoobipeeglite koostise uuringud - Janet Laidla, Kadri Tinn.
- Tähetorni pööratava torni uuringud - Janet Laidla, Kadri Tinn.
- Miljon+ projekt: 2017. aastal redigeeritud Vikipeedias 17 artiklit ning loonud juurde 15 eestikeelset artiklit (ülikooli hooned, lisaks üks ingliskeelne artikkel).

¹ Täpsem info www.muis.ee

Meeskond - Paula Pöder, Karoliina Kalda, Lea Leppik, Kaija-Liisa Koovit, Terje Lõbu, Tiina Vint.
TÜM teemad: tudengiühendused, ülevaade Tartu Ülikooli muuseumi direktoritest, legendaarsed ülikooli töötajad, ülikooliga seotud hooned, muuseumihooned.

10. ÕPPETÖÖ, PRAKTIKAD JA JUHENDAMISED

10.1 Õppetöö läbiviimine

Muuseumitöötajate poolt läbi viidud kursused:

Lea Leppik,

FLAJ.02.155	Allikaõpetuslik seminar Tartu Ülikooli ajaloost	3 EAP	päevane õpe	16/17 K		
	Tunde 14	sooritanuid 1	PIUM			
OIEO.01.041	Õigussüsteemide võrdlev ajalugu	6 EAP	päevane õpe	16/17 K	Tunde	18+20
	sooritanuid 78	SVOI04TR				
OIEO.04.114	Uurimistöö (eraõigus) I	3 EAP	päevane õpe	16/17 K	sooritanuid 1	
	SVOI04TR					
OIEO.04.115	Uurimistöö (eraõigus) II	3 EAP	avatud ülikooli õpe	16/17 K	sooritanuid	1
	PIUM					
OIEO.04.115	Uurimistöö (eraõigus) II	3 EAP	päevane õpe	16/17 K	sooritanuid	2
	SVOI04TR					
OIEO.01.041	Õigussüsteemide võrdlev ajalugu	6 EAP	avatud ülikooli õpe	17/18 S	Tunde	12+8
	Eristav (A, B, C, D, E, F, mi)	sooritanuid 33	SVOI04TR			
P2OG.01.084	Õigussüsteemide võrdlev ajalugu	6 EAP	avatud ülikooli õpe	17/18 S	Tunde	10+4
	Eristav (A, B, C, D, E, F, mi)	sooritanuid 46	PIUM			
P2OG.01.084	Õigussüsteemide võrdlev ajalugu	EAP 6	päevane õpe	17/18 S	Tunde	20+20
	sooritanuid 43	SVOI04TR				

Mariann Raisma, Eesti Kunstiakadeemia kursus „Museoloogia“ (2017 a kevadsemester)

Mariann Raisma, Täiendkoolituskursus muuseumitöötajatele „XXI sajandi muuseum“ koostöös TÜ Elukestva õppe keskusega (2016–2017).

Janet Laidla, Kadri Tinn, Amatöörastronoomia algkursus (TÜ suveülikooli raames), 9 osalejat

Maria Väinsar: Tartu Kõrgemas Kunstikoolis

SE.44.02 Erialane valikaine II II EAP 11 tudengit, skulptuur 3. kursus
SE.42.02 Restaureerimisprojekt II III EAP 11 tudengit, skulptuur 3. kursus
MR.06.01 Kuldamine ja stukkdekoor I III EAP 4 tudengit, maal 3. kursus
MR.06.02 Kuldamine ja stukkdekoor II III EAP 3 tudengit, maal 4. kursus
SE.42.01 Restaureerimisprojekt I II EAP 1 tudengit, skulptuur 3. kursus
Tartu Kõrgema Kunstikooli mööblisosakonna tudengi T. Trikkanti lõputöö „G. F. Parrot` portreeraami kujundamine ja teostus” juhendamine

10.2 Praktikantide ja vabatahtlike juhendamine

Tartu Ülikooli muuseumi majades tegutses 2017. aastal kokku **35 praktikanti ja vabatahtlikku** (peamiselt Tartu Ülikoolist). Praktikad sooritati kogudes, tõlkeerialal, kommunikatsiooni- ja turismivaldkonnas ja kunstimuuseumis ka konserveerimise valdkonnas. 2017. aastal oli muuseumis praktikate koordinaator Kristiina Tiideberg.

TK

Kristjan-Jaak Rätsep, TÜ kunstiajaloo BA üliõpilane, kogude praktika (3 EAP)
 Kristel Raudik, TÜ kunstiajaloo BA üliõpilane, kogude praktika (3 EAP)
 Janika Vaht, TÜ kunstiajaloo BA üliõpilane, kogude praktika (3 EAP)
 Yaroslav Stadnichenko, TÜ ajaloo BA üliõpilane, kogude praktika (3 EAP)
 Kata Maria Saluri, TÜ etnoloogia MA üliõpilane, TÜ mälestuste kogumine (3 EAP)
 Alec Swain, vabatahtlik, kogud, üritused, tõlkepraktika
 Linda Maria van der Pol, Utrechti ülikooli MA üliõpilane, kogude praktika, üritused
 Simo Jõks, TÜ, kogude praktika
 Eeva Aleksejev, TÜ, kommunikatsioonipraktika
 Kristjan Suur, tööpraktika (180 tundi; sotsiaalkindlustusamet, OÜ Keerub)
 Egert Eilonen, vabatahtlik
 Anu Rae, vabatahtlik
 Reet Vääri, vabatahtlik

KM

Kristlyn Liier, TÜ kunstiajaloo BA üliõpilane, vabatahtlik praktika, kogud ja üritustel abistamine (kevadsemester)
 Rahel Aerin Eslas, TÜ kunstiajaloo BA üliõpilane, vabatahtlik praktika, kogud ja üritustel abistamine (kevad- ja sügissemester)
 Yaroslav Stadnichenko, TÜ ajaloo BA üliõpilane, üritustel abistamine, kogud (3 EAP)
 Martin Järv, TÜ tõlkeõpetuse MA üliõpilane, tõlkepraktika (3 EAP)
 Mari Eller, TÜ kirjalik tõlge MA üliõpilane, tõlkepraktika (3 EAP)
 Konserveerimispraktika, Tartu Kõrgem Kunstikool, III kursuse üliõpilased: Matthias Tiidelepp, Ingmar Šuman (2 EAP); Jane Aus, Inga Tomson, Dmitry Gorbušhin, Janeli Juhkam, Rita Jõgar, Uno-Tanel Kalle, Emma Tuvikene (1 EAP); Jane Aus, Rita Jõgar (5 EAP)

TT

Marilyn Mägi, ajutine näitus „Tule taevas appi!“
 Alec Swain, püsiekspositsioon, taevagloobus
 Linda Pol, püsiekspositsioon, taevagloobus
 Ayesha Rehman, püsiekspositsioon, taevagloobus
 Georg-Henri Kaup, Võivere näituse tekstide tõlkimine
 Andry-Sten Tõru, sündmused, eriekskursiooni korraldamine
 Simo Jõks, püsiekspositsioon, Ernst Öpiku osa
 Anna Aader, ajutine näitus „Spekter paljastab saladusi“

10.3 Kraaditööde juhendamine

Lea Leppik:

Toomas Hiio, (TÜ doktorant) Tartu Ülikooli üliõpilaskonna kujunemine 1802–1914/1918, juh: Pärtel Piirimäe, Lea Leppik

11 PERSONALI ARENG

11.1 Personaalia

Töölts lahkusid: Mairo Rääsk, Maike Niiduväär, Signe Tammekunn, Diana Tomingas, Annika Pindis, Arle Puusepp, Kristo Kesler, Marju Gellert

Hooajalised töötajad: Kristlyn Liier - maist sept lõpuni KM kassapidaja-külastusjuht, Taisi Soomets 27.06-30.09 muuseumipoe kassapidaja, Eva Maria Shepel 3.07-3.09 vanas anatoomikumis kassapidaja-külastusjuht, Marilyn Mägi 19.06-30.09 külastusjuht, Liis Kuusik 1.09-31.12.

Uued töötajad:

Signe Tammekunn, Diana Tomingas ja Külli Lupkin, Alex Savolainen, Klaus-Peeter Ladva ja Marlis Mallo

11.2 Kraadiõpe

Janet Laidla, TÜ filosoofiateaduskond, Ajaloo- ja arheoloogia instituut, doktoritöö kaitsmine toimus 17.11.2017

Ingrid Sahk, TÜ, ajaloo ja arheoloogia instituut, kunstiajaloo osakond, doktoritõpingud

11.3 Koolitused

Eesti Konservatorite Ühing. Konservatori kutsetaseme taastõendamise, paberalusel kunstiteoste konservatori 7 tase. (A. Arus)

- jaanuar-mai 2017 Koolitus „XXI sajandi muuseum“ (Tiina Vint)
- 27.01 konverents Muskulatuur ERMis (I. Sahk, K. Valk, T.Lõbu)
- 27.02 Muuseumiõukogu hariduskomisjoni muuseumihariduse konverents „Koostõõ sihtrühmadega“, Tallinn (K. Valk)
- 3.03- 07.07. Kursus „Vanade fotode restaureerimine“ Tartu Kõrgem Kunstikool (Anne Arus, Virge Lell)
- 27.03. TÜMi ühiskoolitus „Enesemotiveerimise kunst“, K. Pajumaa
- 19.04. „Kunstiteose kui museaali hoiustamine, hooldamine ja pakendamine“, SA EVM Konserveerimis- ja digiteerimiskeskus KANUT (Virge Lell)
- 18.-22.04. Viini kunstikogudega tutvumine (ERASMUS Plus, I. Sahk, A. Arus, K. Tiideberg)
- 17.04-17.05. Nüüdisaegne õpikäsitus (SVHI.TK.132/1 EAP) (J. Anderson)
- 13.-20.04. Kampaania maakonna antiigipärandiga tutvumine. (Tartu linna muuseumitõõtaja stipendium, J. Anderson)
- Aprill. Kunstiteadlaste õppereis õppereis Itaaliasse kunstimuuseumide ja arhitektuuriobjektidega tutvumiseks (Firenze ja lähiumbrus). (EKKÜ stipendium, K. Tiideberg)
- 5.05. TÜ töökiusamise koolitus (Virge Lell)
- 6.05. Autoriõiguse ja kaasnevate õiguste koolitus, EV kultuuriministeerium (Virge Lell)
- 15.05 ICOM Eesti Rahvuskomitee seminar „Interaktiivsus või infomüra muuseumis?“ (K. Valk, Terje Lõbu, Tiina Vint)
- 26.05. autoriõiguste teemaline koolitus, lektor Tartu Ülikooli Intellektuaalse omandi õiguse professor Aleksei Kelli, Kultuuriministeerium (K. Tiideberg)
- 24.-27.05. Balti konservatorite XI triennaal 2017 (Anne Arus, Arvi, Kuld, Tiina Vint, Maria Väinsar)
- 29.-30.05. EMÜ kevadpäevad Saaremaal (Virge Lell)
- 4.06 TÜMi ühisekursioon Haapsalu muuseumidesse
- 12.-14.06. Konverents „We Are Museums“ Riias (Tiina Vint)

- 11.-12.07. Tutvumine Riia muuseumide ekspositsioonidega, sh Läti Meditsiiniajaloo muuseumis TÜ muuseumi näitusega „Peaasi“ (Terje Lõbu)
- 14.-21.08. Eesti muuseumide aastaauhinna reis Šveitsi ja Prantsusmaa muuseumidesse (Virge Lell)
- 20.-26.08. Balti museoloogiakool 2017 (Tiina Vint)
- 21.–23.08. muuseumipedagoogide suvekool „Täiskasvanuhariduse korraldamine muuseumis ja selle turundus ning kommunikatsioon sihtrühmadele“ (K. Valk)
- 17.-18.09. Dresdenis konverents “Beyond Reproductive Printmaking. Prints and the Canon of European Painting (ca. 1500-1810)”. (EKKÜ stipendium, I.Sahk)
- 25.-26.09. Eesti muuseumide festival Narvas (Terje Lõbu, Tiina Vint)
- 30.10-05.11. tutvumine Portugali ülikoolide muuseumidega (ERASMUS Plus , J. Anderson, J. Laidla, A. Pindis)
- 5.10. Seminar „Rõivad ja nende lood“ ERMis (Terje Lõbu)
- 10.10. MuSi digihoidla kasutajakoolitus (Virge Lell, Maris Tuuling)
- 19.10. KTKDK doktorikooli seminar "Kuidas meist said protestandid: reformatsioonikultuuri levik Eestis", Tallinn, EMTA (I. Sahk)
- 03.10.-10.10. Praktikajuhendaja professionaalne areng (SVHI.TK.054/1 EAP) (J. Anderson)
12. – 13.10 Koolitus „Suhtlemisoskused ja meeskonnatöö praktika juhendamisel“ (Tiina Vint)
- 18.10. ja 1.11. Koolitus „Praktika tagasisidestamine ja kogemusest õppimise toetamine (kõrghariduses)“ (Tiina Vint)
- 20.10. Rahvusvaheline seminar “Uuriva pilguga. Sissevaated manerismi kunsti ja Varssavi Rahvusmuuseumi uurimistöösse“, Kadrioru Kunstimuuseum (I. Sahk)
- 31.10. TÜM uue töötaja koolituse läbiviimine „Tulin muuseumisse tööle“ (Karoliina Kalda, Kadri Kasterpalu, Tiina Vint)
- 9.11. TÜ töökeskkonnavolinike töötervishoiupäev (Virge Lell)
- 16.11. Eesti Muuseumiühingu koolitus. Pirko Tõugu loeng „Laste õppimine muuseumis“ (K. Valk)
- oktoober – detsember 2017 TÜ sisekoolitus „Uue juhi programmi“ (Tiina Vint)
- 9.-12. 11 NEMO aastakonverents Gentis (Belgia) (Terje Lõbu)
- 15.11. ÖES konverents (Terje Lõbu)
- 5.12 Teabepäev „Lihtsamad puhastusmeetodid museaalide korrastamisel. Kemikaalid. Töövahendid“, SA EVM Konserveerimis- ja digiteerimiskeskus KANUT (Virge Lell, Maris Tuuling)
- 21.12. EKKÜ aastakonverents 2017 „PROTSENDIKUNST: EILE, TÄNA, HOMME“ Rahvusarhiivis (J. Anderson, K. Tiideberg, I. Sahk)
- Tuletõrje koolitus – TÜM ühiskoolitus
- Erasmus+ töötaja töövarjuks olemise praktika Oxfordi teadusajaloo muuseumis, 2 nädalat (J. Laidla)

11.4 Kuulumine erialaseltsidesse ja organisatoorne töö

Muuseumi töökeskkonnavolinikuna kolleegide töötervishoiu ja tööohutuse probleemidega tegelemine. Töötajate juhendamine (Virge Lell)

Eesti Muuseumiühing (EMÜ)– Anne Arus, Külli Valk, Jaanika Anderson, Ingrid Sahk, Terje Lõbu (juhatuses), Tiina Vint, Virge Lell, Mariann Raisma

Eesti Kunstiteadlaste ja Kuraatorite Ühing – Ingrid Sahk, Kristiina Tiideberg, Jaanika Anderson, Mariann Raisma

Eesti Konservatorite Ühing – Anne Arus, Maria Väinsar, Tiina Vint

ICOM - Leili Kriis, Lea Leppik, Terje Lõbu, Mariann Raisma, Ingrid Sahk, Tiina Vint (juhatuses), Ingrid Sahk, Jaanika Anderson, Anne Arus, Kristiina Tiideberg, Kaija-Liisa Koovit

Õpetatud Eesti Selts – Janet Laidla, Lea Leppik, Kristiina Tiideberg

International Association for the Conservation and the Promotion of Plaster Cast Collections –

Jaanika Anderson

Teadusajaloo ja Teadusfilosoofia Eesti Ühendus (TTEÜ) – Leili Kriis, Lea Leppik, Terje Lõbu, Kaija-Liisa Koovit (sekretär)

Akadeemiline Ajalooselts (AAS) - Janet Laidla (esimees), Lea Leppik

Universeum - Lea Leppik, Mariann Raisma

Tartu Linnamuuseumi nõukogu – Lea Leppik

EAA toimetiste toimetuskolleegium – Lea Leppik

European Museum Forum, Eesti esindaja – Mariann Raisma

Eesti Rahva Muuseumi Sõprade Selts – Külli Valk

11.5 Tunnustus

/ Siin on mainitud 2016. aasta preemiad, kuna need anti välja 2017. aastal/

2016 Eesti muuseumide aastaauhinna nominent teaduspublikatsiooni kategoorias „Unistuste Raadi – Liphartite kunstikogu Eestis“ - Ingrid Sähk

2016 Eesti muuseumide aastaauhind koguhoidja kategoorias – Virge Lell avafond „Kingitud hobuse suhu ei vaadata“

2016 Eesti muuseumide aastaauhind aasta muinsuskaitseja kategoorias - Maris Meus „Ülikooli kultuurivara“

2016 Eesti muuseumide aastaauhinna nominent aasta muuseumirott kategoorias – näitus „Maailma mõõtmine“, projektijuht Mairo Rääsk.

Kolleegipreemia Aasta Tullio 2017 - A. Arus

12 ARENDUS-, HALDUS- JA MAJANDUSTEGEVUS

Ülikooli 18:

- Kütte- ja elektrisüsteemide rekonstrueerimise ettevalmistamisega seotud arutelud (muuseumi erinõuded, kolimisplaan, kohtumised kinnisvaraosakonna esindajatega jms), küttesüsteemi rekonstrueerimisega seotud ettevalmistavad tegevused, kolimis- ja koristamistegevused (J. Anderson, I. Sähk, A. Arus, M. Väinsar)
- August-sept 2017 ripustustorude tellimine, valmistamine ja paigaldus punasesse kabinetti (r 108) ning etiketistatiivide tellimine ja valmistamine (J. Anderson, T. Nõmmik)
- August 2017 uste vahetamine nõuetekohaste tuletõkkeuste vastu.
- Nov-dets 2017 Küttesüsteemi rekonstrueerimine hoidlates ja sellega seotud ettevalmistavad tegevused, kolimis- ja koristamistegevused (J. Anderson, I. Sähk, A. Arus, M. Väinsar)

13 TARTU ÜLIKOOI MUUSEUMI TURUNDUS JA KOMMUNIKATSIOON

Kommunikatsiooniplaanid on suures mahus realiseeritud.

- Koostöö on jätkunud portaalidega Tartu Kultuuriaken, Kultuuriinfo, Kuhuminna, Turismiweb, Visittartu, Puhka Eestis, Eesti muuseumide infokeskus, Puhkus Eestis, Lastega.ee jne. Koostööd on jätkatud turistidele suunatud voldikute/infolehtedega nagu Tartu in your Pocket.
- Uue algatusena on Tartu Ülikooli muuseum kajastatud oma programmidega Keskkonnaharidus.ee portaalis ning on tunnistanud keskkonnaharidust pakkuvaks keskuseks.
- Tartu Ülikooli muuseumi uued pakkumised ja teenused on kajastatud SA Tartumaa turismi poolt koordineeritud trükistes, e-uudiskirjades, sihtturu pakkumistes jms.
- EASi kaudu jõuavad muuseumisse pressireisid.
- Muuseumi teateid edastatakse Tartu Ülikooli sise- ja välisveebis ning Tartu Ülikooli infokirjas.
- Vastavalt vajadustele suunatakse infot muuseumi sõprade, lapsevanemate, ülikooli, kultuurisündmuste või muuseumi ühendavatesse listidesse.
- Tartu Ülikooli muuseumi Facebookil on üle 1000 jälgija, kasvanud on ka filiaalide jälgitavus. Pea igapäevaselt kasvab Hullu Teadlase sõprade arv. tARTuFFi ajal lansseeritud muuseumi Instagrami kontol kasvab pidevalt jälgijate arv (praegu 455).
- Otsene koostöö: Tartu Postimees, Linnaleht, Tartu ekspress, Eesti Päevaleht, DELFI, Universitas Tartuensis, Imeline Ajalugu, Hea Laps, Eesti Naine, GO reisiajakiri, Koit, Lõunaleht, Lõunaestlane, Pere ja Kodu, Maaleht, Horisont, Sirp, Õpetajate leht, Vikerraadio, Raadio 2, Klassikaraadio, ETV, Kanal2, TV3; Novaator.
- Aktiivselt on eksponeeritud erinevaid näitusi ja üritusi reklaamivaid plakateid tasuta pindadel linnaruumis.
- Tartu Ülikooli muuseumi näitusi reklaamitakse bänneritega muuseumi kodulehel, siseveebis ning Kultuuriaknas.
- Algatatud on giidide atesteerimisprotsess, mis on kulgenud Tartu Ülikooli muuseumis edukalt. Juurde on tulnud võimalus tellida ekskursioone läti ja leedu keeles.
- Välja on töötatud uued elamusekursioonid, mis on disainitud konverentside või ürituste finaalina. Ekskursioonid on läbinud testimisfaasi ja võetud hästi vastu.
- Regulaarselt läkitatakse virtuaalseid ja hüperlingistatud flaiereid koolidele ja turismikorraldajatele.
- Avalikkust on teavitatud erinevatest sariüritustest: näituse Maailma mõõtmise publikuprogramm, Hullu Teadlase eksperimendihommikud, vaatlusõhtud ja astronoomialoengud Tähetornis, kunstikolmapäevad Tartu Ülikooli kunstimuuseumis; sariüritused on leidnud kajastust erinevates kultuurikanalites (näiteks Tartu Postimees).
- Avalikkust on teavitatud suurematest ühisüritustest nagu Teaduslinn, Teadlaste Öö, Muuseumiöö ja Akadeemilise Pärandi Päev.
- Jätkunud on koostöö linnafestivalidega, mis võimaldab avardada muuseumi näituste publikuprogrammi ning jagada kommunikatsioonitegevusi, võimaldades muuseumile suuremat kõlapinda. tARTuFFi raames valmis muuseumi näituse kajastav mainevideo, mis linastus iga filmiprogrammi eel tuhandetele vaatajatele. Osaletud on mitmetel Tartu linna poolt koordineeritud üritustel, nagu näiteks Jõululinn Tartu.
- Hull Teadlane on aktiivselt tegutsenud terve aasta, külastades koole, osalenud koostööprogrammides teiste muuseumide või ametitega, juhtinud lastelaagreid ning eriprogramme.

- Edukas on olnud laienenud Toompoe avamine ja käigushoidmine ning Tartu Ülikooli muuseumi meenearendus, mis kajastub ka selle aasta omatulus.
- Tartu Ülikooli muuseumi väärtustest ja prioriteetidest lähtuv tootevalik ning meenete läbimüügi jõudne kasv on pürginud muuseumile arvestatavaks turunduskanaliks.
- Toompoe toodete reklaamimisel on kasutatud sotsiaalmeediat, kodulehekülgi, plakateid; omatoodete edasimüümisel on edukalt kasutatud otsemüüki ning leitud pikaajalised koostööpartnerid mitmetes üleestilistes kaubandusvõrgustikes.
- Tartu Ülikooli muuseumis kasutatakse ühist Outlooki süsteemi. Sisse on viidud Punane kalender, probleemide lahendamiseks. Toimuvad regulaarsed kommunikatsioonikoosolekud. Toimuvad traditsioonilised muuseumisisesed üritused nagu ekskursioonid ja meeskonnakoolitused.

13.1. Olulisemad uuendused ja muudatused kommunikatsioonitegevustes

- Varasemalt saadeti soovijatele eraldi infokirju tähetorni, kunstimuuseumi ja toomkiriku näituste, sündmuste ja muude tegevuste kohta. Alates 2017. aastast saadetakse üks infokiri kogu kontakti-listile uue kuu kohta iga kuu lõpupäevil.
- Infokirja tarbeks ei tellita enam teenust multimeedialt, vaid kujundatakse infokiri ise programmiga MailChimp.
- 2017. aastal panustati muuseumi sotsiaalmeediakanalite aktiivsemale kasutamisele ning lepiti kokku, et kõigil kolmel Facebooki lehel (TÜM, KM ja TT) tehakse uus postitus kolm korda nädalas. Postitustest üks kajastab argipäeva, üks ajakohaseid uudiseid/sündmusi ja üks muuseumi kogusid.
- Praktika korras uuendas Eeva Aleksejev muuseumi Instagrami konto. Hetkel tegeleb selle konto haldamisega Diana Tomingas (ka pärast muuseumist lahkumist).
- Kommunikatsioonitegevuste osas koostöö tihendamine TUKOga. 2017.aastal proovisime süsteemi, et suuremate sündmuste/avamiste puhul saadab muuseumi poolt eel-koostatud pressiteate välja ülikooli pressiesindaja, kuna Tartu Ülikool keskselt on meediakontaktide seas prioriteetsete nimekirjas ning see süsteem võiks võimaldada hea teema/sündmuse korral suuremat tähelepanu.
- Muuseumil valmis uue kujunduse, formaadi ja sisuga voldik viies keeles (EST, ENG, RUS, FIN, LAT).

13.2. 2017. aasta meediakajastused

22.12.2017 Tartu Postimees [Haiglaravil viibivad lapsed tutvusid teadusmaailmaga](#)
 13.12.2017 Eesti Ekspress [Veebruar on haruldane must kuu](#)
 10.12.2017 Vikerraadio Vikerhommik [Birgit Püve intervjuu](#)
 05.12.2017 Postimehe eriväljaanne "100 nägu Eestist ja maailmast 2017"
 01.12.2017 Kanal 2 Reporter [Mariann Raisma intervjuu "TÜ sada nägu"](#)
 01.12.2017 Pärnu Postimees [Tartu Ülikooli 100 sümbolisiku hulka valiti ka Pärnu kolledži dotsent](#)
 01.12.2017 Linnaleht [Tartu ülikooli sada nägu näitusel](#)
 01.12.2017 Tartu Postimees [TÜ 100 nägu: rahvusülikooli vaimu kujundajad tulid kaamera ette](#)
 30.11.2017 Kuku Raadio Ärataja [Intervjuu Mariann Raisma, Birgit Püve](#)
 30.11.2017 ETV Terevisioon [Näitus "Tartu Ülikooli sada nägu"](#)
 30.11.2017 Tartu Postimees [Galerii: sajanäoline Tartu Ülikool](#)
 15.11.2017 ETV Aktuaalne Kaamera [Muumiad](#)
 15.11.2017 Novaator [Reportaaž: kuidas me muumiaid uurisime](#)
 14.11.2017 Õpetajate Leht [Teadlased selgitavad muumiate uurimise tagamaid](#)
 14.11.2017 Tartu Postimees [TÜ muuseum korraldab akadeemilise pärandi eriüritusi](#)
 09.11.2017 Vestnik Tartu , Lea Leppik, intervjuu Sokrovishtsha muzeev Tartuskogo Universiteta
 9.11.2017 Tartu Postimees [Muumiapoisid pajatavad põnevaid lugusid](#)

- 3.11.2017 Õhtuleht [VIDEO: Tartu muumiad osutusid üle 2200 aasta vanaks](#)
- 2.11.2017 Kuku Linnatund [Tartu Ülikooli muumiad on ehtsad](#)
- 2.11.2017 Delfi Forte [Tartu Ülikooli muumiatega uuritakse iidset aega](#)
- 2.11.2017 Tartu Postimees [Teadlaste armee kergitas Tartu muumiatelt saladusloori](#)
- 1.11.2017 Novaator [Analüüs: Tartu Ülikooli muumiapoisid on ehtsad, surma põhjus jääb segaseks](#)
- 1.11.2017 ETV Pealtnägija [Muumiate uurimine](#)
- 1.11.2017 Ring Fm Hommikuklubi [Hull Teadlane kutsub eksperimenteerima](#)
- 10.10.2017 Tartu Postimees ["Rakett 69" pardal säranud 17-aastane koolipoiss: saates on suur roll vedamisel](#)
- 29.09.2017 Õpetajate Leht [Muuseumihariduse mitu nägu](#)
- 23.09.2017 Vikerraadio [Eesti Lugu](#)
- 22.09.2017 Postimees [Ülikooli muuseum ootab seniore kunstimuuseumisse ja tähetorni](#)
- 13.07.2017 Kanal 2 Reporter [Tartus saab istuda heade mõtete pinkidel](#)
- 6.07.2017 Tartu Postimees [Pildid ja video: ülikooli muuseum näitab kaheksa aasta vanuseid elektririistu](#)
- 5.07.2017 Klassikaraadio [Delta](#)
- 5.07.2017 Tartu Postimees [Kadunud maal löi juubeliks särama](#)
- 3.07.2017 60+ [Tartu Ülikooli kunstimuuseum paneb esmakordselt välja 200 aastat vana maali G. F. Parrotist](#)
- 3.07.2017 Raadio Kuku Vox Populi [Tartu Ülikooli kunstimuuseum paneb välja 200 aastat vana maali](#)
- 3.07.2017 Raadio Kuku Saade [Tartu Ülikooli kunstimuuseum paneb välja Parroti maali](#)
- 3.07.2017 Õhtuleht [Tartu Ülikooli kunstimuuseum paneb esmakordselt välja 200 aastat vana maali](#)
- 3.07.2017 Novaator [Tartus saab esmakordselt uudistada 200 aastat vana Parroti maali](#)
- 30.06.2017 Tartu Postimees [Ülikooli kunstimuuseum esitles uusi portreid rektoritest](#)
- 5.05.2017 Postimees [Milleks teater? Milleks ülikool?](#)
- 28.04.2017 Õpetajate Leht [Arheoloogide põnev maailm Tartu ülikooli muuseumis](#)
- 17.04.2017 Klassikaraadio [DELTA Toomkiriku hiilgus](#)
- 17.04.2017 Tartu Postimees [Tükeldatud mees leidis koha toomkirikus ja ka näitusel](#)
- 12.04.2017 Vikerraadio [Keskaja aarded Tartu Ülikooli muuseumis](#)
- 11.04.2017 Raadio Kuku [Tartu Ülikooli muuseum avab uue aastanäituse](#)
- 10.04.2017 Aktuaalne Kaamera [Tartu Ülikooli muuseumi uus aastanäitus toob esile luksuse ja põnevad leiud](#)
- 10.04.2017 Õpetajate Leht [Tartu Ülikooli muuseum avab aastanäituse "Toomkiriku hiilgus", mille keskmes on erilised ja luksuslikud leiud](#)
- 10.04.2017 Tartu Postimees [Ülikooli muuseum avab uue aastanäituse, mille keskmes on erilised ja luksuslikud leiud](#)
- 10.04.2017 Maaleht [Näitusel "Toomkiriku hiilgus" tuuakse välja erilised ja luksuslikud leiud](#)
- 10.04.2017 Novaator [Aastanäitusel rullub lahti kuldvangaste saladus](#)
- Aprill 2017 Tabivere valla leht [Maakoolist ülikooli](#)
- Aprill 2017 Pere ja Kodu Muumiakambri saladused
- 15.03.2017 Ringvaade [Tartus on vaatamiseks väljas kaks muumiat](#)
- 2.03.2017 Virumaa Teataja [Uhtna mündiaare pandi näitusele](#)
- 2.03.2017 Linnaleht [Ülikooli kunstimuuseumis näeb viimase aja olulisimat aardeleidu](#)
- 1.03.2017 Aktuaalne Kaamera [Tartu Ülikooli kunstimuuseumis saab näha teisest sajandist pärit Rooma münte](#)
- 01.03.17 ETV + , Lea Leppiku intervjuu tähetornis
- 1.03.2017 Novaator [Tartu Ülikooli kunstimuuseumis saab näha teisest sajandist pärit Rooma münte](#)
- 1.03.2017 Tartu Ekspress [Tartu Ülikooli kunstimuuseum paneb välja haruldase aardeleiu ning kutsub Antiigjakadeemiasse](#)
- 1.03.2017 Tartu Postimees [Ülikooli kunstimuuseumis näidatakse haruldast aardeleidu](#)
- 27.02.2017 Vikerraadio Rooma mündid ülikooli kunstimuuseumis

- 27.02.2017 Õpetajate Leht [Tartu Ülikooli kunstimuuseum paneb välja haruldase aardeleiu ning kutsub Antiigiakadeemiasse](#)
- 17.02.2017 Tallinna TV Kultuurimeeter [Egiptus](#)
- 15.02.2017 Tartu Postimees [Tartu Linn jagas Kultuurikandjaid](#)
- 10.02.2017 Linnaleht [Muumiakamber ülikooli kunstimuuseumis](#)
- 10.02.2017 Õpetajate Leht [Tartu Ülikooli muuseumil on üllatusi varuks](#)
- 9.02.2017 Kuku Raadio Muumiakambrist
- 8.02.2017 60+ [Tartu Ülikooli muuseum alustab eroprogrammiga eakatele](#)
- 8.02.2017 Novaator [TÜ kunstimuuseumis avatakse muumiakamber](#)
- 7.02.2017 ETV Aktuaalne Kaamera kell 18.30 ja 21.00 [Tartus avatakse muumiakamber](#)
- 7.02.2017 Õpetajate Leht [Tartu ülikooli kunstimuuseum paneb välja Egiptuse muumiad ning tutvustab surmakultuuri](#)
- 7.02.2017 Tartu Postimees [Kuidas kaks muumiat Emajõelinnas jõudsid](#)
- Veebruar 2017 GO reisiajakiri Tükike Egiptust Emajõe Ateenas
- Veebruar 2017 Universitas Tartuensis [Näitus tutvustab huvilistele Egiptuse surmakombestikku](#)
- Veebruar 2017 Universitas Tartuensis [Tartu ülikooli muuseumid särasid aastaauhindade jagamisel](#)
- 7.02.2017 Tartu Postimees [Muumiad leidsid lõpuks väärilise ruumi](#)
- 7.02.2017 Tartu Postimees [Tartu ülikooli muuseum pakub pensionäridele eriprogrammi](#)
- 3.02.2017 Tartu Postimees [Selgusid Tartu Kultuurikandja nominendid](#)
- 27.01.2017 Aktuaalne Kaamera [ERM'is jagati Muuseumirotte!](#)
- 27.01.2017 Postimees [Muuseumirotid 2016 on selgunud!](#)
- 19.01.2017 Raadio 4, Lea Leppik tähetorni vaatlustest
- 13.01.2017 Õpetajate Leht [Põdrad, pilved, puud ja piirivalve ehk kuidas teleskoop maakoolides külas käib](#)
- 2.01.2017 Raadio Kuku [Intervjuu Tartu tähetorni juhataja Janet Laidlaga](#)
- 8.12.2016 Tartu Postimees [Tartu ülikooli muuseum võib saada mitu üleriigilist aastaauhinda](#)

13.3. Sisekommunikatsioon Tartu Ülikooli muuseumis 2017

2017. aastal alustati nii mõnegi uue traditsiooniga, et suurendada töötajate õnnetunnet ja ühtekuuluvust.

- igal esmaspäeva hommikul saadab kommunikatsiooniosakonna juhataja siselisi rõõmsa nädalatervituse koos meeleoluka muusikapalaga, et nädal saaks alata heatujuliselt ja aktiivselt
- igakuiselt toimub muuseumikollektiivile väike üllatus mõne eseme või kogemuse näol. 2017. aastal viidi ellu järgmised üllatused: jaanuaris 2017 kinkekaart VSpaasse, veebruaris 2017 lõhnade ja maitsete koolitus-töötuba, märtsis 2017 ootasid naistepäeval kõiki muuseumi naistöötajaid hommikul laual lilled koos spetsiaalselt kujundatud kaardiga, aprillis 2017 viidi muuseumis läbi jomon-tehnika pooltund, mais 2017 toomkiriku tornidesse ronimise hommik, juunis 2017 said töötajad endale "Tänulike mõtete raamatu", juulis 2017 tervitas Vanemuise teatri ooperisolist Rasmus Kull, august 2017 tõi muuseumisse Vitamiinikulleri, september 2017 viis muuseumitöötajad angooraküülikute farmi, oktoobris 2017 oli muuseumis massöör, november 2017 purgi Meemeistrite maasikamett, detsembris 2017 esines Vanemuise teatri ooperisolisti Rasmus Kull.

Lisaks toimusid muuseumis 2017. aastal veel mitmed ühised tegevused nagu vahvliküpsetamine toomkiriku tornides, mitmed teatrikülastused ja tennisevallide toomine muuseumisse, et töötajad saaksid iseseisvalt masseerida oma väsinud selga.